

Wat beweegt de jeugd?

Participatie van jongeren en jong volwassenen in Amsterdam
Zuidoost

Willemijn Roorda
Jolien Terpstra

Wat beweegt de jeugd?

Participatie van jongeren en jong volwassenen in Amsterdam Zuidoost

Amsterdam, 27 juli 2010

Willemijn Roorda
Jolien Terpstra

Met medewerking van:
Lotte Loef

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Onderzoeksaanpak	5
2.1	CtC-onderzoek	5
2.2	De theorie van CtC	5
2.3	CtC-onderzoek in Zuidoost	6
2.4	Vragenlijst jong volwassenen	8
2.5	Vragenlijst leerlingen groep 8 basisschool	8
2.6	Interviews met sleutelfiguren	9
2.7	Analyse van bestaande documenten	9
3	Wat beweegt de jongeren in Zuidoost?	10
3.1	Achtergrondkenmerken respondenten	10
3.2	Resultaten	11
3.2.1	Criminaliteit en veiligheid	11
3.2.2	Roken, alcohol- en drugsgebruik	13
3.2.3	Gezondheid	15
3.2.4	Seksualiteit	17
3.2.5	Misbruik en mishandeling	18
3.2.6	Schoolverzuim	19
3.2.7	Werk en financiën	20
3.2.8	Mantelzorg	21
3.2.9	Armoede	22
3.2.10	Vrije tijd	23
3.2.11	Wonen in Zuidoost	26
4	Risico's en kansen in Zuidoost	29
4.1	Gezin	30
4.2	Individu en vrienden	32
4.3	School	34
4.4	Buurt	35
5	Holendrecht West	37
5.1	Wat beweegt de jongeren in Holendrecht West?	37
5.2	Risico's en kansen in Holendrecht West	41
5.2.1	Gezin	41
5.2.2	Individu en vrienden	42
5.2.3	School	43
5.2.4	Buurt	43
6	Wat beweegt de jong volwassenen in Zuidoost?	45
6.1	Achtergrondkenmerken respondenten	45
6.2	Resultaten	45
6.2.1	Woonsituatie	45
6.2.2	Vrije tijd, werk en financiën	46
6.2.3	Gezondheid	48
6.2.4	Wonen in Zuidoost	49

7	Overgang basisonderwijs/voortgezet onderwijs	52
7.1	Terugblik op de overgang	52
7.2	Vooruitkijken naar overgang	52
8	Visie van sleutelfiguren	55
8.1	Uitgangspunten van het beleid	55
8.2	JARZO	56
8.3	Jongerenwerk	56
8.4	Jeugd en veiligheid	58
8.5	Problemen van jongeren/jong volwassenen in Zuidoost	58
8.6	Knelpunten	59
9	Conclusies en aanbevelingen	61
9.1	Wat beweegt de jongeren in Zuidoost?	61
9.2	Wat beweegt de jong volwassenen in Zuidoost?	71
9.3	Overgang basisonderwijs/voortgezet onderwijs	73
9.4	Visie van sleutelfiguren	73
	Bijlagen	
Bijlage 1	Onderzoeksverantwoording CtC	75
Bijlage 2	Geselecteerde basisscholen	77
Bijlage 3	Geïnterviewde personen/organisaties	78
Bijlage 4	Achtergrondkenmerken jongeren CtC	79
Bijlage 5	Achtergrondkenmerken jong volwassenen	81

1 Inleiding

Jongerenparticipatie verdient bijzondere aandacht in Amsterdam Zuidoost. Uitgangspunt is dat participatie van jongeren niet alleen goed is voor de jongeren zelf, maar ook voor de samenleving. Door de betrokkenheid van jongeren bij het beleid van het stadsdeel te vergroten, wordt bijgedragen aan een verbetering van het gemeentelijk aanbod.

Jongerenparticipatie is geen vanzelfsprekend gegeven voor gemeenten en stadsdelen. Jongeren en jong volwassenen weten de weg naar het bestuur en de politiek vaak maar moeizaam te vinden. Toch is het voor gemeenten en stadsdelen van groot belang te weten wat er speelt en welke behoeften en noden er zijn. Dit is de reden dat Zuidoost de jongeren en jong volwassenen uitdaagt om mee te doen, mee te denken en actief betrekt bij zaken die hen aangaan.

Doel van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is meer zicht krijgen op:

- de wensen, problemen en noden van jongeren en jong volwassenen in Zuidoost;
- de participatiegraad van jongeren en jong volwassenen in onderwijs, arbeid en vrije tijdsprojecten.

Omdat de manier waarop jongeren en jong volwassen de overgang van het basisonderwijs naar het voorgezet onderwijs ervaren bepalend is voor het succes van hun verdere schoolloopbaan, wordt hier in dit onderzoek speciale aandacht aan gegeven.

Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeks aanpak. In hoofdstuk 3 wordt antwoord gegeven op de vraag "Wat beweegt de jongeren in Zuidoost?". Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 bekeken wat risico's en kansen zijn voor jongeren die opgroeien in Zuidoost. In Hoofdstuk 5 wordt de buurt Holendrecht West apart in beeld gebracht. In hoofdstuk 6 wordt antwoord gegeven op de vraag "Wat beweegt de jong volwassenen van Zuidoost?". Hoofdstuk 7 gaat in op de manier waarop basisschoolleerlingen, jongeren en jong volwassenen de overgang van het basis onderwijs naar het voortgezet onderwijs (hebben) ervaren en in hoofdstuk 8 komt de visie van sleutelfiguren op het beleid van Zuidoost aan bod. Het rapport wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 9).

2 Onderzoeksaanpak

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksmethoden:

- Afname van de Communities that Care (CtC)-vragenlijst onder alle 12 tot en met 17 jarigen.
- Afname van een vragenlijst onder jong volwassenen onder een steekproef 18 t/m 27 jarigen.
- Afname van een vragenlijst onder leerlingen van groep 8 van de basisschool.
- Analyse van bestaande documenten.
- Groepsgesprekken met sleutelfiguren.

In het vervolg van dit hoofdstuk worden deze methoden nader toegelicht.

2.1 CtC-onderzoek

Om te inventariseren in welke mate probleemgedrag voorkomt bij jongeren in Zuidoost, en welke oorzaken en achtergronden dit probleemgedrag heeft, is de Communities that Care (CtC) methode¹ toegepast.

Hieronder volgt een beschrijving van de theorie van CtC. Daarna wordt ingegaan op de methode van onderzoek in Zuidoost.

2.2 De theorie van CtC

Uitgangspunten van CtC zijn dat:

- Probleemgedrag onder jongeren ontstaat doordat jongeren blootstaan aan risicofactoren die dit gedrag in de hand werken.
- Probleemgedrag onder jongeren wordt voorkomen door jongeren bloot te stellen aan beschermende factoren (kansen) die een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling.

Door specifieke risicofactoren aan te pakken en specifieke beschermende factoren te versterken, kan op langere termijn probleemgedrag worden gereduceerd. Binnen CtC worden vier domeinen onderscheiden waarin kinderen en jongeren opgroeien: het gezin, de school, de vriendengroep en de buurt. Hieronder worden de domeinen toegelicht:

- **Gezin:** Het kind wordt in het algemeen in een gezin geboren. Het gezin kan kinderen bescherming bieden tegen het ontstaan van probleemgedrag. Binnen het gezin leren kinderen sociale en culturele regels, waarden en normen en kunnen zij gedragingen en vaardigheden binnen veilige grenzen oefenen. Bepalend voor de ontwikkeling van kinderen zijn de wijze waarop de ouders omgaan met conflicten en agressie, de wijze

Noot 1 De CtC-methodiek is gebaseerd op het sociale-ontwikkelingsmodel van Hawkins en Catalano: Catalano, R.F. en J.D. Hawkins (1996) The social development model: a theory of antisocial behavior. Hawkins, J.D., Delinquency and crime: current theories, 149-97. New York: Cambridge University.

waarop de ouders leiding geven aan het gezin en de wijze waarop ze het gedrag van de kinderen in de gaten houden en corrigeren.

- De vriendengroep: In de kinder- en tienerjaren wordt de vriendengroep een belangrijk referentiekader voor jongeren als het gaat om interesses, school, hobby's, opvattingen over uitgaan, roken, alcohol en drugs en omgaan met de andere sekse. Er kan een negatieve invloed zijn van vrienden die antisociaal gedrag vertonen, vrienden die drugs of veel alcohol gebruiken of van vrienden die regelmatig met de politie in aanraking komen. De manier waarop jongeren tegen gedrag aankijken en de waarde die ze eraan toekennen krijgt mede betekenis door de vrienden waar ze in deze fase mee optrekken.
- School: De leefwereld van een kind breidt zich uit wanneer het kind naar school gaat. De school biedt kinderen de mogelijkheid nieuwe sociale en cognitieve vaardigheden te ontwikkelen. Aspecten die er in deze ontwikkelingsfase toe doen zijn de manier waarop leraren in de klas met kinderen omgaan en de manier waarop leraren de kinderen kennis bijbrengen en vaardigheden leren. Ook binnen dit domein is consistentie van gedragspatronen belangrijk, evenals de vraag wat de consequenties zijn als kinderen zich niet aan afspraken houden. Hiernaast gaat het om de erkenning die kinderen krijgen en de vraag of ze worden gezien.
- Buurt: De buurt vormt de sociale en fysieke omgeving waarin kinderen opgroeien en zich ontwikkelen. Kinderen krijgen in deze fase meer kans betrokken te raken bij en een bijdrage te leveren aan de samenleving. Zowel de samenhang in de buurt als de samenstelling van de buurt zijn bepalend voor de ontwikkeling.

2.3 CtC-onderzoek in Zuidoost

CtC-enquête

In Zuidoost is de standaard CtC-enquête afgenomen. Dit is een van oorsprong Amerikaanse vragenlijst die volgens wetenschappelijke inzichten is ontwikkeld en gevalideerd. De vragenlijst werd in 1999 door DSP-groep vertaald en aangepast aan de Nederlandse situatie.

De standaardvragenlijst bevat vragen over:

- Achtergrondvariabelen: geslacht, leeftijd, etniciteit, schooltype, gezinssituatie, taalachtergrond, opleidingsniveau en arbeidssituatie van de ouders.
- Probleemgedrag: gerelateerd aan geweld, jeugddelinquentie, alcohol- en drugsgebruik, schoolverzuim, seksualiteit en depressie.
- Risico- en beschermende factoren die probleemgedrag in de hand werken of juist verminderen. De risico- en beschermende factoren worden gemeten in vier domeinen (gezin, school, 'individu en vrienden' en buurt).

Op verzoek van stadsdeel Zuidoost is een aantal vragen toegevoegd. Deze hebben betrekking op:

- Financiële situatie van de jongeren en hun ouders.
- Mishandeling van jongeren door ouders en/of andere volwassenen.
- Vrijtijdsbesteding.
- Mantelzorg.
- Overgang basisonderwijs naar voortgezet onderwijs.
- Welke voorzieningen missen de jongeren in hun buurt?
- Hoe is het voor jongeren om op te groeien in Zuidoost?

Vergelijking met landelijke resultaten

De resultaten van de CtC-enquête in Zuidoost worden vergeleken met landelijke resultaten (de CtC-baseline).

Onderzoeksopzet

Het onderzoek is in april/mei 2010 via internet afgenomen. Ten tijde van het onderzoek woonden er in Zuidoost 5.988 jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar. Al deze jongeren werden per brief benaderd. In de brief werd informatie gegeven over het doel van het onderzoek en werd uitgelegd hoe de jongeren konden deelnemen. Om de respons te verhogen maakten de jongeren – wanneer zij de enquête compleet invulden – kans op diverse prijzen. De enquête heeft ruim drie weken online gestaan. Om in te loggen moesten de jongeren gebruik maken van een persoonlijke inlogcode die vermeld stond in de brief.

Respondenten

Van de aangeschreven jongeren hebben er 1.120 deelgenomen aan het onderzoek, wat neerkomt op een percentuele respons van 19%. Na weging is een onderzoekspopulatie ontstaan die representatief is voor de jongerenpopulatie van Zuidoost². De verdeling van de onderzoekspopulatie over de buurten is te vinden in onderstaande tabel.

Tabel 2.1 Verdeling van de respondenten

buurt	aantal in populatie	aantal	respons
Bijlmer Centrum	1488	269	18
Bijlmer Oost	1922	380	20
Nellestein	76	17	22
Holendrecht/Reigersbos	1473	273	19
Gein	939	157	17
Driemond	116	24	21
totaal Zuidoost	6014	1.120	19

In de buurten Nellestein en Driemond wonen relatief weinig jongeren. Hierdoor is de betrouwbaarheid in deze buurten lager dan in de overige buurten. De resultaten van deze buurten moeten dan ook met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Men moet in het houden dat percentages van deze buurten op kleine aantallen betrekking hebben.

Holendrecht West

In hoofdstuk 5 wordt Holendrecht West apart in beeld gebracht.³ In Holendrecht West wonen 254 jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar. Van hen deden er 40 mee aan het onderzoek. Dit betekent een percentuele respons van 16%. De resultaten in Holendrecht West zijn daardoor minder betrouwbaar en moeten dan ook met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Noot 2 Zie voor de onderzoeksverantwoording CtC bijlage 1.

Noot 3 Als over Holendrecht/Reigersbos wordt gesproken, dan gaat het ook om de jongeren in Holendrecht West. Daarnaast wordt Holendrecht West dus nog apart in beeld gebracht.

2.4 Vragenlijst jong volwassenen

Vragenlijst Jong volwassenen

In overleg met Stadsdeel Zuidoost ontwikkelde DSP-groep een vragenlijst voor jong volwassenen in Zuidoost. In deze vragenlijst kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- Achtergrondkenmerken.
- Woonsituatie (onder andere het hebben van kinderen, tevredenheid ten aanzien van woonruimte).
- Vrije tijd, werk en financiën (onder andere vrije tijdsbesteding, het verlenen van mantelzorg, het hebben van een baan, het hebben van schulden).
- Gezondheid (onder andere seksualiteit, mishandeling, het gebruik van alcohol en drugs).
- Onderwijs (onder andere problemen bij de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs).
- Wonen in Zuidoost (onder andere 'wat mis je in je buurt').

Onderzoeksopzet

De enquête voor de jong volwassenen werd tegelijkertijd met de CtC-enquête online afgenomen. Volgens opgave van Stadsdeel Zuidoost woonden er in Zuidoost ten tijde van het onderzoek 12.721 jong volwassenen in de leeftijd 18 tot en 27 jaar. Uit deze groep is een gestratificeerde steekproef getrokken van 6.000 jong volwassenen. Hierbij is rekening gehouden met de leeftijd van de jongeren en hun spreiding naar postcodegebied.

Respondenten

Van de aangeschreven jong volwassenen hebben er 361 deelgenomen aan het onderzoek, wat neerkomt op een percentuele respons van 6%. Dit betekent dat het wenselijke betrouwbaarheidsniveau van 95% net wordt behaald.

2.5 Vragenlijst leerlingen groep 8 basisschool

Vragenlijst leerlingen groep 8 basisschool

In overleg met Stadsdeel Zuidoost ontwikkelde DSP-groep een vragenlijst voor de leerlingen van groep 8 van de basisscholen in Zuidoost. In deze vragenlijst werden de volgende vragen gesteld:

- Naar welke middelbare school ga je?
- Is dit ook de school waar je het liefst naar toe wilt?
- Hoe vind je het om naar de middelbare school te gaan?
- Heb je hulp gekregen om je extra voor te bereiden op de middelbare school? Zo ja, van wie?
- Wat doe je in je vrije tijd?

Onderzoeksopzet

De vragenlijst werd op zeven basisscholen in Zuidoost afgenomen⁴. De leerlingen vulden de vragenlijst zelf in, onder toezicht van een enquêteur.

Respondenten

De vragenlijst werd door 197 leerlingen ingevuld.

Noot 4 In bijlage 2 staan de namen van de scholen die hebben deelgenomen.

2.6 Interviews met sleutelfiguren

Er zijn gesprekken gevoerd met de volgende sleutelfiguren⁵:

- jongerenwerkers;
- directeur/begeleider jongerenredactieraad;
- veldwerker Streetcornerwork;
- beleidsmedewerkers;
- voorzitter van JARZO (jongerenadviesraad Zuidoost).

Tijdens de gesprekken is ingegaan op de visie van de sleutelfiguren op het huidige beleid van Zuidoost. Tevens hadden de gesprekken tot doel de overige onderzoeksresultaten aan te vullen en te verdiepen.

2.7 Analyse van bestaande documenten

De volgende documenten zijn bestudeerd:

- Bijlmermonitor 2007. DSP-groep, december 2008.
- Staat van de Jeugd. Jeugdmonitor Amsterdam 2009. Dienst Onderzoek en Statistiek, gemeente Amsterdam, september 2009.
- Uitvoeringsprogramma Jong Zuidoost. Stadsdeel Zuidoost
- Jeugdparticipatie in beweging. Visie op betrokkenheid van kinderen, tieners en jongeren in Zuidoost. Stadsdeel Zuidoost, sector Maatschappelijke Ontwikkeling, juni 2009.
- Jeugdparticipatie in beweging. Uitvoeringsplan. Stadsdeel Zuidoost, sector Maatschappelijke Ontwikkeling, december 2009.
- Risicjongeren, schulden en huisvestingsnood. Verkennend onderzoek naar omvang, aard en aanpak van schulden en huisvestingsproblemen onder risicjongeren. Alexander. Noorda en Co, 2009.
- Presentatie aanpak resultaten jeugd en veiligheid. Stadsdeel Zuidoost, sector Jeugd en Veiligheid, oktober 2009.

Noot 5 In bijlage 3 staan de namen van de geïnterviewde personen en de organisaties die zij vertegenwoordigen.

3 Wat beweegt de jongeren in Zuidoost?

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het CtC-onderzoek onder alle 12 tot en 17 jarigen in Zuidoost gepresenteerd. In paragraaf 3.1 wordt ingegaan op de achtergrondkenmerken van de respondenten en in paragraaf 3.2 worden de resultaten gegeven. Deze worden aangevuld met informatie uit de documenten.

3.1 Achtergrondkenmerken respondenten

In deze paragraaf worden enkele achtergrondkenmerken van de respondenten genoemd. Voor het complete overzicht wordt verwezen naar bijlage 4.

Leeftijd

Na weging komt de leeftijdsverdeling van de jongeren in Zuidoost goed overeen met de leeftijdsverdeling van de jongeren in de baseline. Binnen Zuidoost valt op dat het percentage 17 jarigen in Nellestein en Driemond ondervertegenwoordigd is. In Nellestein is ook het percentage 15 jarigen ondervertegenwoordigd. De respondenten uit deze buurten zijn hierdoor jonger dan gemiddeld. Hier dient bij de interpretatie van de resultaten rekening mee te worden gehouden.

Geslacht

De verhouding jongen/meisje is voor Zuidoost vergelijkbaar met de baseline. Binnen Zuidoost zien we dat er in Gein relatief veel meisjes hebben deelgenomen aan het onderzoek. Ditzelfde geldt in mindere mate voor de buurten Nellestein en Driemond.

Opleidingsniveau

In Bijlmer Centrum volgen relatief veel jongeren VMBO en weinig jongeren VWO. Bijlmer Oost en Holendrecht/Reigersbos scoort wat opleidingsniveau vergelijkbaar met het gemiddelde van Zuidoost. Vanwege de jongere leeftijd van de jongeren in Nellestein zitten relatief veel jongeren uit deze buurt nog op de basisschool. Van de jongeren die wel al naar het voortgezet onderwijs gaan, geeft een relatief hoog percentage aan dat zij VWO volgt. De jongeren uit Gein geven vaker dan gemiddeld aan dat ze HAVO of VWO volgen. Tot slot de jongeren uit Driemond: Vanwege hun jongere leeftijd zitten de meeste van hen zitten nog op de basisschool of in de brugklas.

Etniciteit

Vergeleken met de baseline valt Zuidoost op door het lage percentage autochtone jongeren (20% Zuidoost; 79% baseline) en de hoge percentages Surinaamse jongeren (45% Zuidoost; 2% baseline), Ghanese jongeren (21% Zuidoost; 0% baseline) en Antilliaanse/Arubaanse jongeren (8% Zuidoost; 1% baseline).

Taalachtergrond

De taalachtergrond van de jongeren in Zuidoost is vergelijkbaar met de taalachtergrond van de jongeren in de baseline.

Gezinssituatie

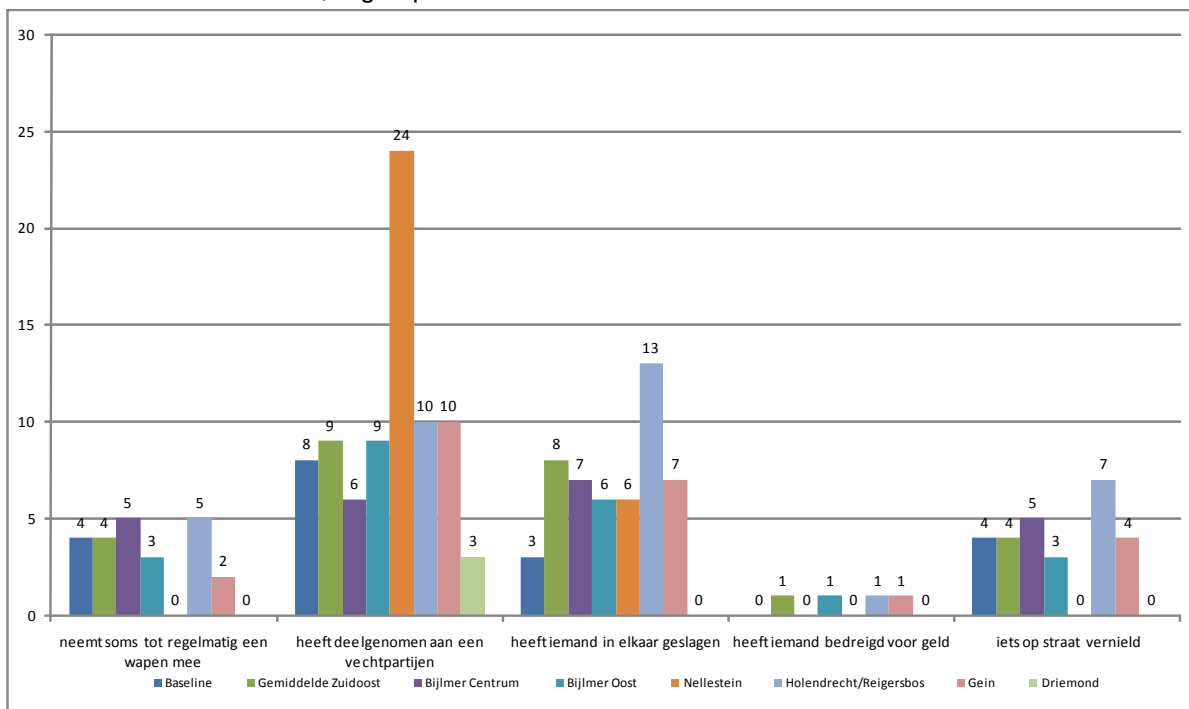
Zuidoost valt op door het relatief hoge percentage eenoudergezinnen (39% Zuidoost; 13% baseline). Het percentage eenoudergezinnen is het hoogst in de buurten Nellestein (50%) en Bijlmer Centrum (46%).

3.2 Resultaten

3.2.1 Criminaliteit en veiligheid

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd of zij zich schuldig hebben gemaakt aan gewelddadig of jeugddelinquent gedrag.

Grafiek 3.1 Geweld, afgelopen 12 maanden

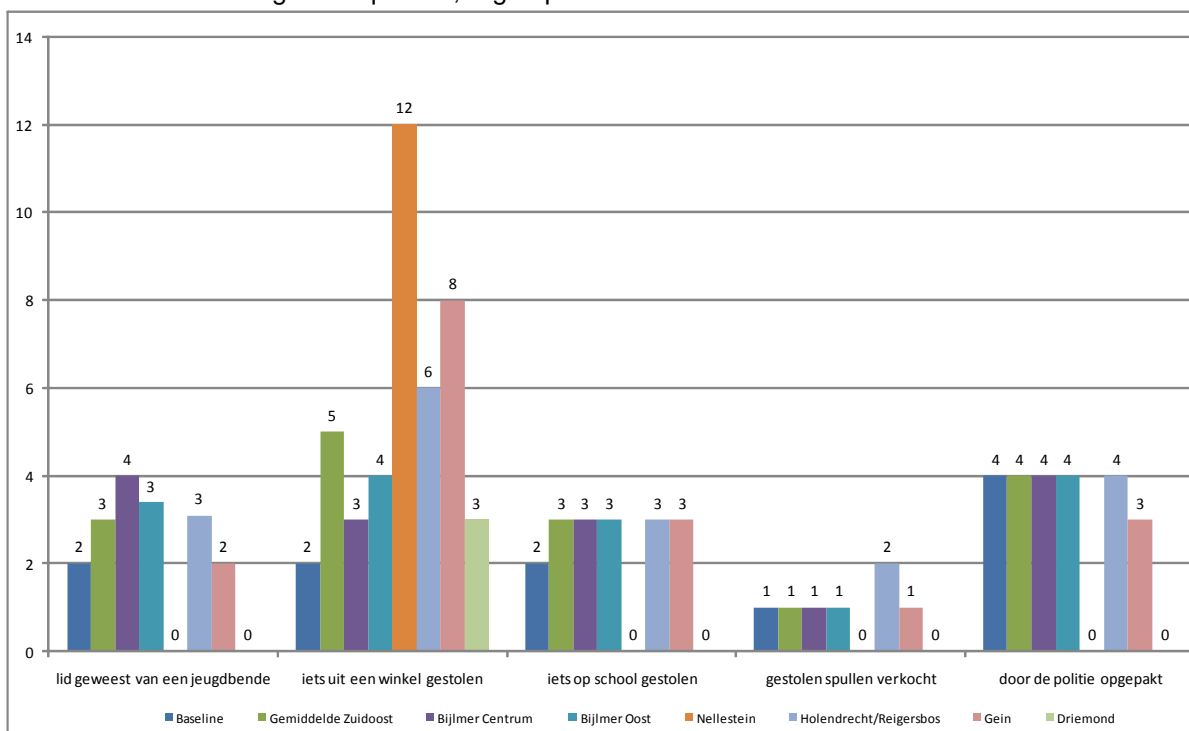
Nellestein valt op door het hoge percentage jongeren dat heeft deelgenomen aan een vechtpartij (24% Nellestein, 9% Zuidoost).

Vergeleken met de baseline geven in Zuidoost bijna drie keer zo veel jongeren aan dat ze in de afgelopen 12 maanden iemand in elkaar sloegen (8% Zuidoost, 3% baseline). Dit komt met name veel voor in Holendrecht/Reigersbos (13%).

Vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost zien we dat Holendrecht/Reigersbos bijna twee keer zo hoog scoort op 'iets op straat vernielen' (7% Holendrecht/Reigersbos; 4% Zuidoost).

Driemond scoort op alle gedragingen die gerelateerd zijn aan geweld zeer gunstig.

Grafiek 3.2 Jeugddelinquentie, afgelopen 12 maanden

De jongeren uit Bijlmer Centrum geven het vaakst aan dat zij lid waren van een jeugdbende (4% Bijlmer Centrum; 3% Zuidoost).

Vergeleken met de baseline geven de jongeren uit Zuidoost relatief vaak aan dat ze in de afgelopen 12 maanden iets uit een winkel hebben gestolen (5% Zuidoost, 2% baseline). Vooral de jongeren uit Nellestein (12%) en Gein (8%) geven aan dat zij zich hieraan schuldig hebben gemaakt. We merken hierbij op dat het in Nellestein om kleine aantallen jongeren gaat. Opvallend is dat de jongeren uit Nellestein op de andere gedragingen die gerelateerd zijn aan jeugddelinquentie juist zeer gunstig naar voren komen.

Wederom scoren de jongeren uit Driemond op alle gedragingen zeer gunstig.

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde informatie op over minderjarige criminele jongeren in Zuidoost:

- 19 op de 1000 jongeren in Amsterdam (leeftijd 12 – 24 jaar) behoort tot de groep 'first offender'⁶. In Zuidoost zijn dit er 23 op de 1000. In vergelijking met het stedelijke gemiddelde ligt het percentage 'first offenders' in Zuidoost dus iets hoger.
- 7 op de 1000 jongeren in Amsterdam (leeftijd 12 – 17 jaar) kunnen geclassificeerd worden als 'minderjarig licht crimineel'⁷. In Zuidoost zijn dit er 8 op de 1000. Het percentage minderjarige licht criminelen is in Zuidoost dus vergelijkbaar met het stedelijke gemiddelde.

Noot 6 First offender: jongere tegen wie in een peiljaar één antecedent is opgemaakt.

Noot 7 Minderjarig licht crimineel: jongere in de leeftijd 12 -17 jaar tegen wie in een peiljaar minimaal één antecedent is opgemaakt.

- 5 op de 1000 jongeren in Amsterdam (leeftijd 12 – 24 jaar) behoort tot de groep 'harde kern'-jeugd⁸. In Zuidoost zijn dit er ook 5 op de 1000. Wat betreft het percentage jongeren dat tot de 'harde kern' behoort verschilt Zuidoost dus niet van het stedelijke gemiddelde.

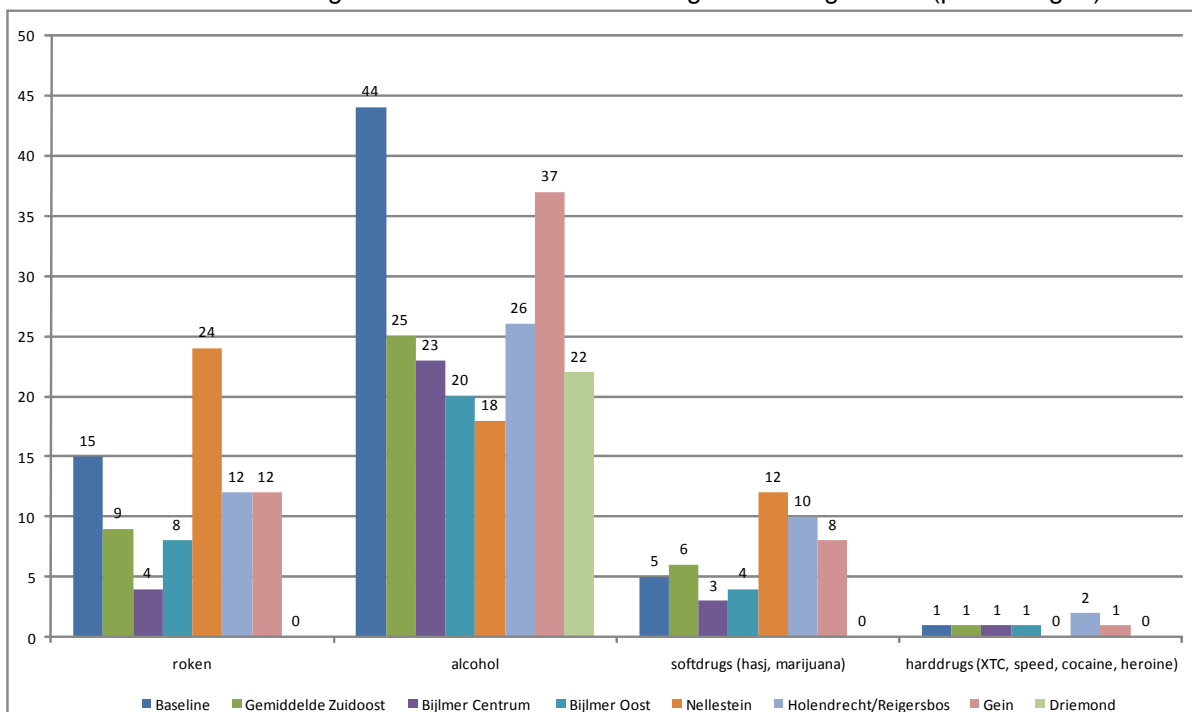
De documentenanalyse leverde ook informatie op over slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens onder jongeren in Zuidoost⁹.

- 48% van de jongeren in Amsterdam (15 – 25 jaar) geeft aan slachtoffer te zijn geweest van enige vorm van criminaliteit, zoals (poging tot) inbraak, vernieling, diefstal en/of een geweldsdelict. In Zuidoost ligt dit percentage lager, namelijk op 40%. In vergelijking met het stedelijke gemiddelde rapporteren de jongeren uit Zuidoost dus minder vaak slachtofferschap.
- 42% van de jongeren in Amsterdam (15 – 25 jaar) voelt zich wel eens onveilig op straat. In Zuidoost ligt dit percentage lager, namelijk 36%. Jongeren uit Zuidoost geven dus aan dat zij zich veiliger voelen dan jongeren in de rest van Amsterdam.

3.2.2 Roken, alcohol- en drugsgebruik

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd of zij in de afgelopen vier weken sigaretten hebben gerookt, alcohol hebben gedronken of drugs hebben gebruikt. Ook is gevraagd hoeveel zij rookten, dronken of gebruikten.

Grafiek 3.3 Jongeren die tijdens de afgelopen vier weken gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of soft- of harddrugs hebben gebruikt (percentages)

Noot 8 Bron: De staat van de jeugd, 2009. De cijfers komen uit 2007.

Noot 9 Bron: De staat van de jeugd, 2009. De cijfers komen uit 2008.

In vergelijking met de landelijke baseline geven de jongeren uit Zuidoost minder vaak aan dat ze in de afgelopen vier weken sigaretten rookten (9% Zuidoost; 15% baseline).

De jongeren uit Nellestein geven het vaakst aan dat ze roken (24%) en de jongeren uit Driemond en Bijlmer Centrum het minst vaak (respectievelijk 0% en 4%). Ook hier geldt dat het in Nellestein om kleine aantallen jongeren gaat.

Het alcoholgebruik ligt in Zuidoost aanzienlijk lager dan in de baseline (25% Zuidoost; 44% baseline).

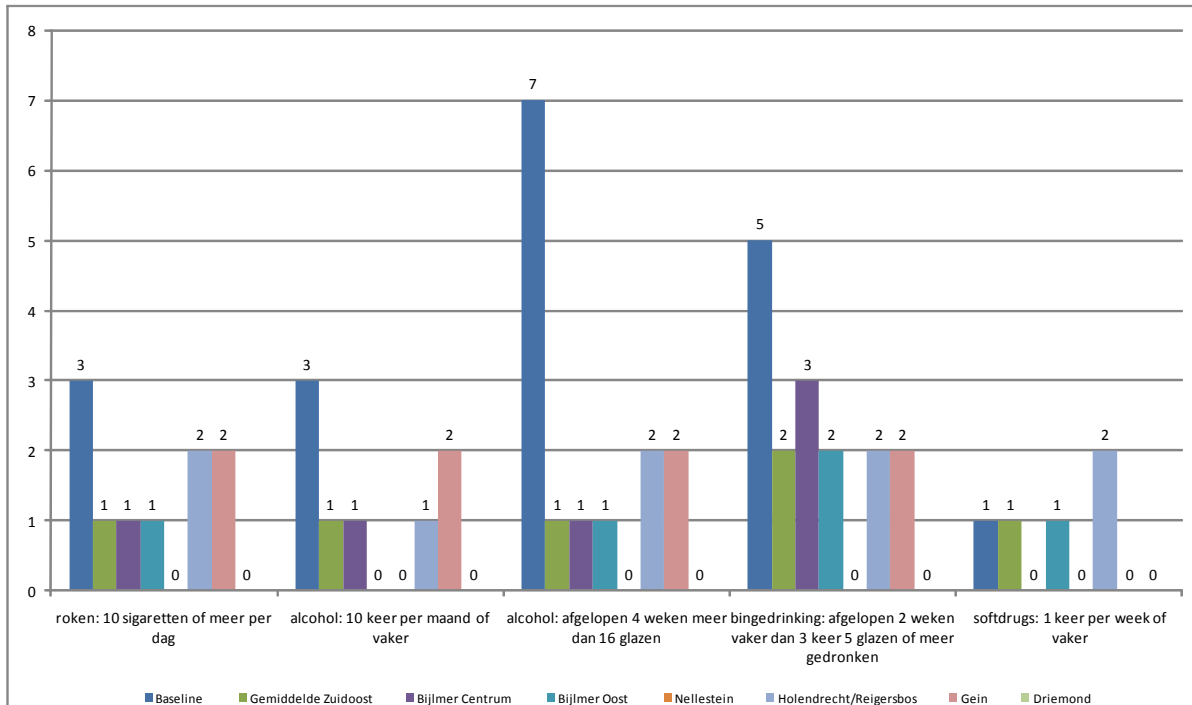
In Gein geven jongeren het vaakst aan dat ze in de afgelopen vier weken alcohol dronken (37%). De jongeren uit Bijlmer Centrum, Driemond, Bijlmer Oost en Nellestein scoren wat alcoholgebruik onder het gemiddelde van Zuidoost (respectievelijk 23%, 22%, 20% en 18%).

In vergelijking met de baseline geven de jongeren uit Zuidoost ongeveer even vaak aan dat ze in de afgelopen vier weken softdrugs gebruikten (6% Zuidoost; 5% baseline).

Softdrugsgebruik ligt het hoogst in Nellestein (12%). Ook Holendrecht/Reigersbos en Gein scoren wat dit punt betreft hoger dan gemiddeld (respectievelijk 10% en 8%).

Net als in de baseline geeft 1% van de jongeren in Zuidoost aan dat ze in de afgelopen vier weken harddrugs (XTC, speed, cocaïne, heroïne) gebruikten. In Holendrecht/Reigersbos ligt dit percentage iets hoger, namelijk 2%.

Grafiek 3.4 Jongeren die tijdens de afgelopen vier weken veelvuldig gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of softdrugs hebben gebruikt (percentages)

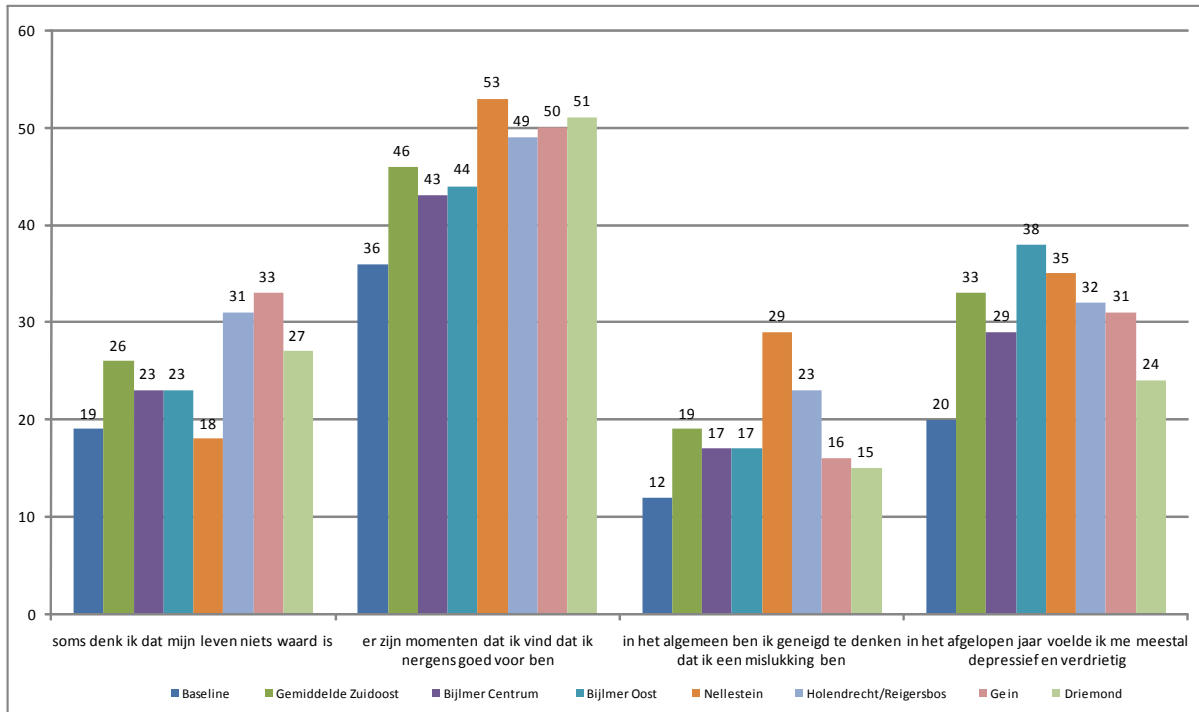

Wat het veelvuldig roken, drinken en blowen betreft scoort Zuidoost ten opzichte van de baseline gunstig. Binnen Zuidoost verschillen de buurten niet veel van elkaar. Wel valt op dat geen van de jongeren uit Nellestein en Driemond aangaf veelvuldig te roken, drinken of blowen.

3.2.3 Gezondheid

In de CtC-enquête is de jongeren een aantal stellingen voorgelegd over depressiviteit.

Grafiek 3.5 Depressie (percentages)

Uit de tabel blijkt dat de jongeren uit Zuidoost vaker dan gemiddeld aangeven dat zij het eens zijn met de stellingen die gaan over depressie. De jongeren uit Nellestein en Holendrecht/Reigersbos scoren op meerdere stellingen boven het gemiddelde van Zuidoost.

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde de volgende informatie op over de psychosociale gezondheid van jongeren in Zuidoost¹⁰:

- De gemiddelde score op de SDQ-vragenlijst¹¹ ligt in Amsterdam op 9%. In Zuidoost wordt iets hoger gescoord, namelijk 10%. Dit betekent dat kinderen in Zuidoost vergeleken met het stedelijke gemiddelde iets vaker psychosociale problemen hebben. Het verschil is echter zeer klein.
- In Amsterdam geeft 12% van de jongeren in de leeftijd 16-24 jaar aan dat zij zich in een sociaal isolement bevindt. Deze jongeren ervaren weinig betrokkenheid van familie, voelen zich in de steek gelaten of hebben weinig mensen met wie ze echt kunnen praten. In Zuidoost ligt het percentage jongeren dat enige mate van sociaal isolement ervaart aanzienlijk lager, namelijk op 4%.

Noot 10 Bron: De staat van de jeugd, 2009.

Noot 11 Strengh and Difficulties vragenlijst: vragenlijst voor het signaleren van psychosociale problemen in de leeftijdsgroep 7 – 12 jaar. Hoe hoger de score, hoe meer problemen er zijn.

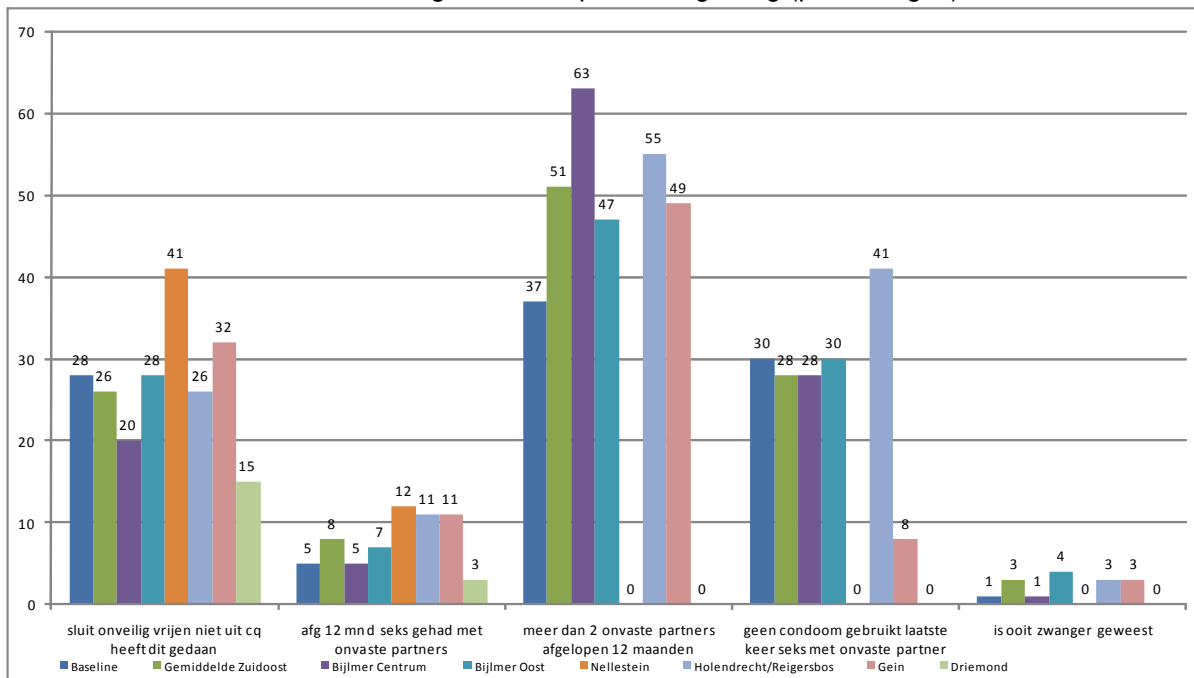
In de documenten werd ook informatie gevonden over de fysieke gezondheid van jongeren in Zuidoost¹²:

- In Amsterdam doen de meeste leerlingen uit de tweede klas van het voortgezet onderwijs minstens één keer per week buiten schooltijd om aan sport. 19% van de jongeren doet dit niet: zij sporten minder dan één keer per week buiten schooltijd. Zuidoost komt wat dit betreft ongunstig naar voren: in dit stadsdeel sport 25% van de jongeren minder dan één keer per week buiten schooltijd.
- Op 57 scholen in Amsterdam draait het programma 'Jump in' waarin kinderen gestimuleerd worden om meer te bewegen. Doel van het programma is om overgewicht tegen te gaan, een goede gezondheid te krijgen en te houden en het psychisch welbevinden en zelfvertrouwen van de kinderen te vergroten. In het schooljaar 2008/2009 deed in Amsterdam 29% van de basisschoolleerlingen mee aan het project. In Zuidoost ligt dit percentage lager, namelijk 14%.
- Naast bewegen is gezond en regelmatig eten van belang, bijvoorbeeld door geen maaltijden over te slaan. In Amsterdam gebruikt gemiddeld 78% van de jongeren (bijna) iedere dag drie hoofdmaaltijden. In Zuidoost ligt dit percentage met 72% lager. Jongeren uit Zuidoost geven dus vaker dan gemiddeld aan dat zij één of meerdere maaltijden per dag overslaan.
- In Amsterdam heeft 5% van de leerlingen in de tweede klas van het voortgezet onderwijs ondergewicht. In Zuidoost ligt dit percentage hoger, namelijk op 8%. Overgewicht komt in gelijke mate in Zuidoost voor als in de rest van Amsterdam (beide 18%). Ook wat obesitas betreft verschilt Zuidoost nauwelijks van het gemiddelde van Amsterdam (5% in Zuidoost ten opzichte van 6% in Amsterdam).
- In Amsterdam gaat 92% van de leerlingen in de tweede klas van het voortgezet onderwijs minstens één keer per jaar naar de tandarts. In Zuidoost ligt dit percentage met 80% aanzienlijk lager.

Noot 12 Bron: De staat van de jeugd, 2009.

3.2.4 Seksualiteit

Grafiek 3.6a Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag (percentages)¹³

De jongeren uit Nellestein geven het vaakst aan dat ze onveilig vrijen niet uitsluiten of al wel eens gedaan hebben (41% Nellestein; 26% Zuidoost).

8% van de jongeren in Zuidoost gaf aan dat ze in de afgelopen 12 maanden seks had met een onvaste partner. Dit is hoger dan het landelijke percentage (5%). Binnen Zuidoost hebben jongeren uit Nellestein, Holendrecht/Reigersbos en Gein het vaakst aangegeven dat ze seks hadden met een onvaste partner (respectievelijk 12%, 11% en 11%).

Ten opzichte van de baseline geven aanzienlijk meer jongeren in Zuidoost aan dat ze in de afgelopen 12 maanden seks hadden met meer dan twee onvaste partners (51% Zuidoost; 37% baseline). In Bijlmer Centrum geven de jongeren het vaakst aan dat ze met meer dan twee onvaste partners seks hadden (63%).

Vergeleken met de baseline geven in Zuidoost ongeveer evenveel jongeren als landelijk aan dat ze geen condoom gebruikten de laatste keer dat ze seks hadden met een onvaste partner (28% Zuidoost, 30% baseline). In Holendrecht/ Reigersbos gebruiken de jongeren het minst vaak een condoom (41%).

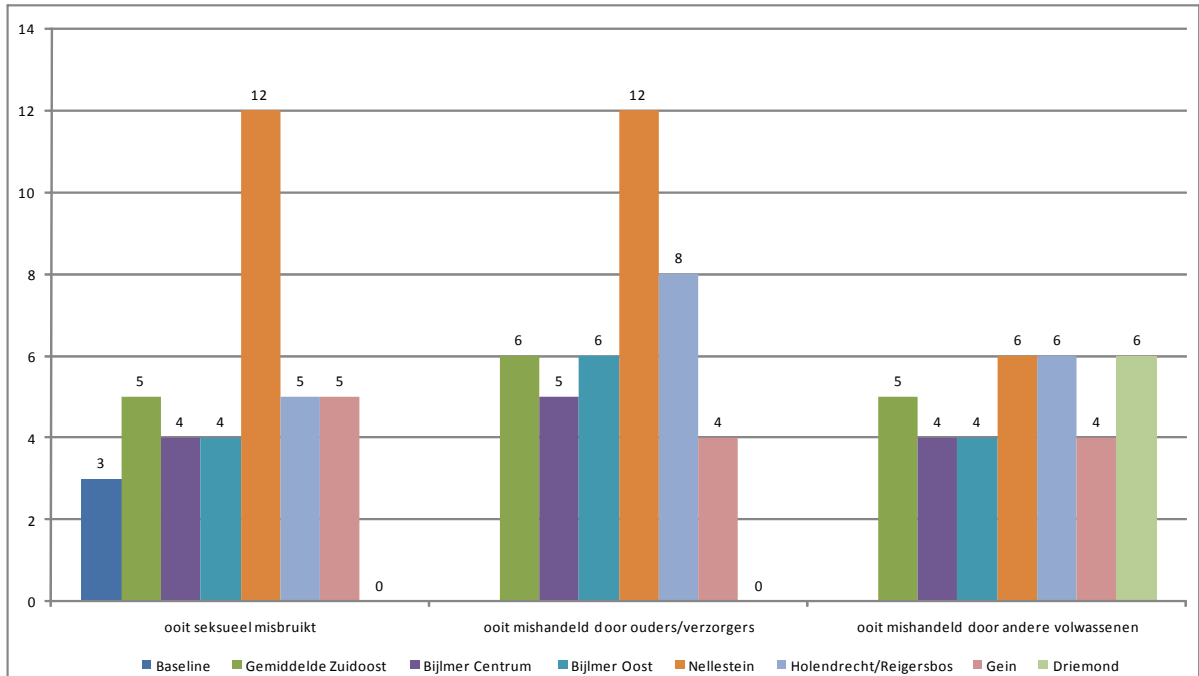
Het percentage meisjes dat ooit zwanger geweest is ligt in Zuidoost hoger dan het landelijke gemiddelde (3% Zuidoost; 1% baseline). In Bijlmer Oost wonen de meeste meisjes die ooit zwanger geweest zijn (4%).

Noot 13 De percentages bij 'meer dan twee onvaste partners' en 'geen condoom gebruikt de laatste keer' zijn gebaseerd op het aantal jongeren dat in de afgelopen 12 maanden seks had met een onvaste partner. Vanwege het kleine aantal jongeren in de buurten Nellestein en Driemond zijn de resultaten hierdoor voor deze buurten niet betrouwbaar.

3.2.5 Misbruik en mishandeling

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd of ze ooit seksueel misbruikt of mishandeld zijn.

Grafiek 3.7a Mishandeling (percentages)¹⁴

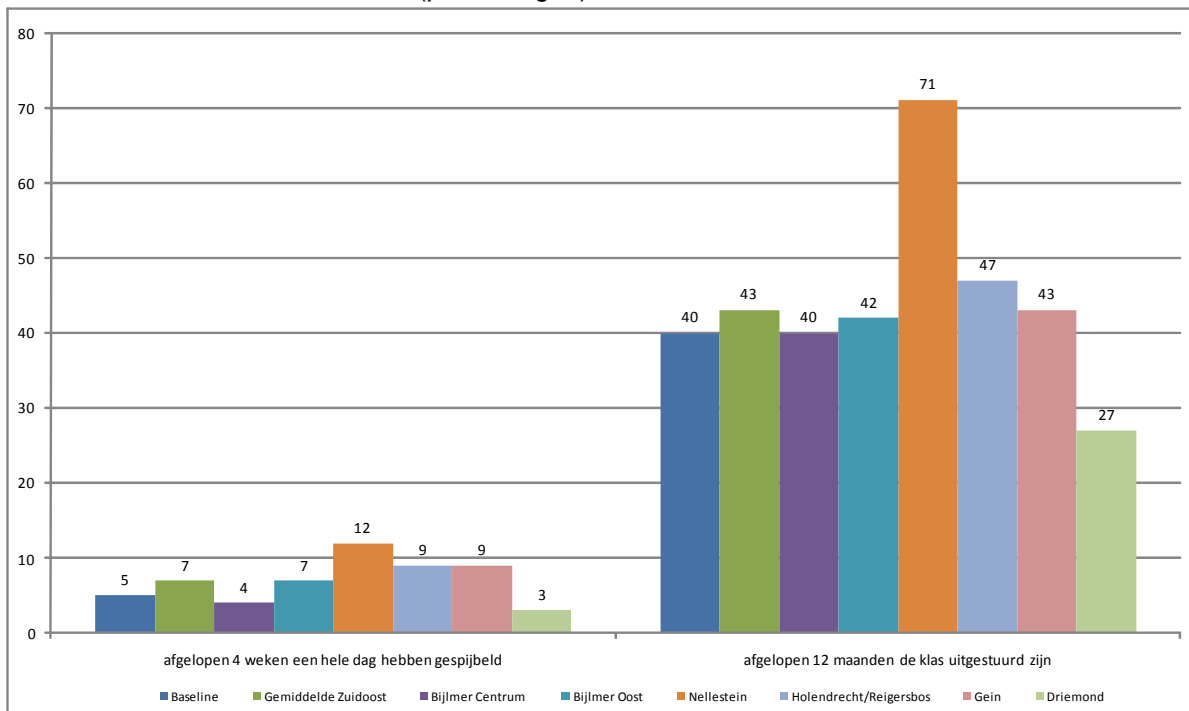

Het percentage jongeren dat aangeeft ooit seksueel misbruikt te zijn ligt in Zuidoost hoger dan gemiddeld (5% Zuidoost; 3% baseline). Nellestein valt op door de hoge percentages bij 'seksueel misbruik' en 'mishandeld door ouders/verzorgers' (beide 12%). Nogmaals merken we hierbij op dat in Nellestein om een klein aantal jongeren gaat.

Noot 14 De vragen over mishandeling door ouders/verzorgers en mishandeling door andere volwassenen zijn geen standaard CtC-vragen. Hierdoor zijn geen landelijke cijfers beschikbaar.

3.2.6 Schoolverzuim

Grafiek 3.8 Schoolverzuim (percentages)

Vergeleken met het landelijke gemiddelde wordt er in Zuidoost iets meer gespijbeld (7% Zuidoost; 5% baseline). Binnen Zuidoost valt Nellestein op doordat relatief veel jongeren aangaven dat zij in de afgelopen vier weken een hele dag spijbelden (12%). Driemond en Bijlmer Centrum scoren wat dit betreft juist zeer gunstig (respectievelijk 3% en 4%).

In vergelijking met het landelijke gemiddelde geven de jongeren uit Zuidoost iets vaker aan dat zij in de afgelopen 12 maanden de klas uitgestuurd zijn (43% Zuidoost; baseline 40%). Binnen Zuidoost geven relatief veel jongeren uit Nellestein aan dat dit hen overkomen is (71%) en relatief weinig jongeren uit Driemond (27%).

Documentenanalyse

Uit de documentenanalyse kwam naar voren dat het relatieve verzuim¹⁵ onder leerlingen in het schooljaar 2007/2008 in Zuidoost lager was dan gemiddeld in Amsterdam, namelijk 5% in Zuidoost, tegenover 8% gemiddeld in Amsterdam¹⁶.

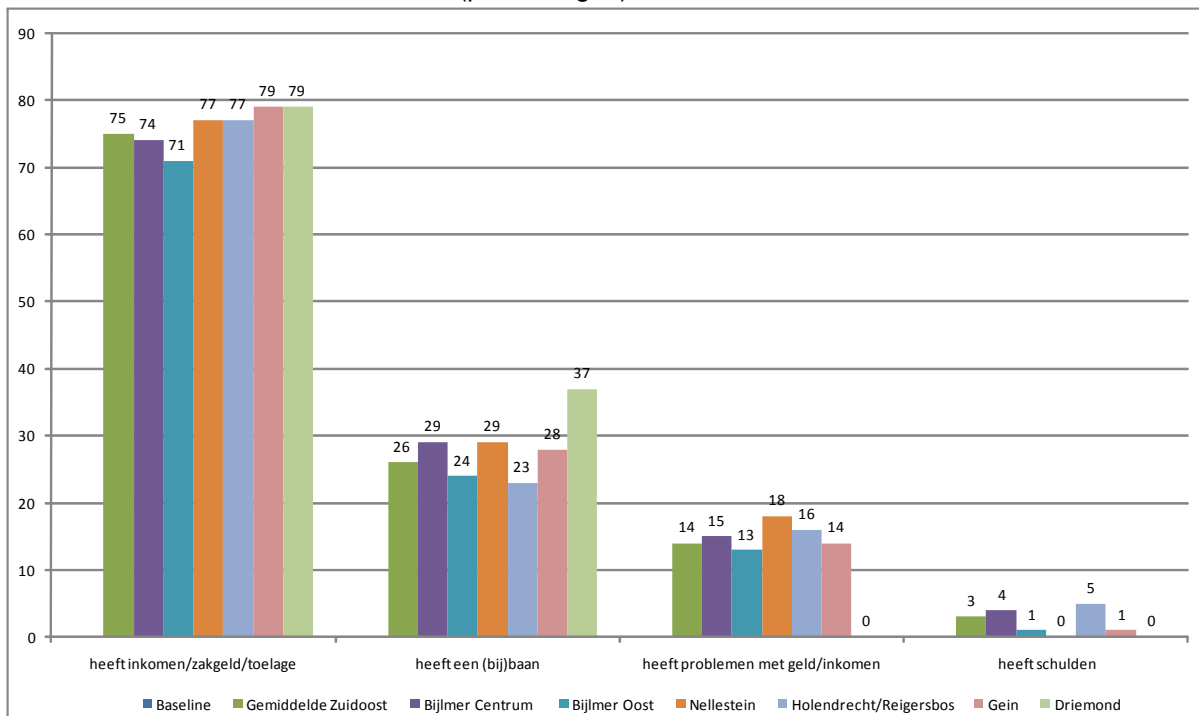
Noot 15 Relatief verzuim: wanneer een leerplichtige jongere wel staat ingeschreven bij een school, maar zonder geldige reden ten minste drie dagen les- of praktijktijd verzuimt.

Noot 16 Bron: De staat van de jeugd, 2009.

3.2.7 Werk en financiën

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd of zij inkommen/zakgeld/toelage hebben en of zij een (bij)baantje hebben. Tevens is aan de jongeren gevraagd of zij problemen hebben met geld en of zij schulden hebben. Wanneer jongeren op vroege leeftijd in aanraking komen met geld, bijvoorbeeld door het krijgen van zakgeld of door het hebben van een bijbaantje, leren zij hoe zij met geld moeten omgaan.

Grafiek 3.9 Werk en financiën (percentages)¹⁷

Jongeren uit Gein en Driemond geven vaker dan gemiddeld aan dat ze inkommen, zakgeld of een toelage hebben (79%; 75% Zuidoost). Jongeren uit Bijlmer Oost geven dit minder vaak aan (71%).

De jongeren uit Driemond hebben het vaakst een (bij)baan (37% Driemond; 26% Zuidoost).

In Nellestein geven de jongeren het vaakst aan dat ze problemen hebben met geld/inkomen (18% Nellestein; 14% Zuidoost). Geen van de jongeren uit Driemond heeft aangegeven hier problemen mee te hebben (0%).

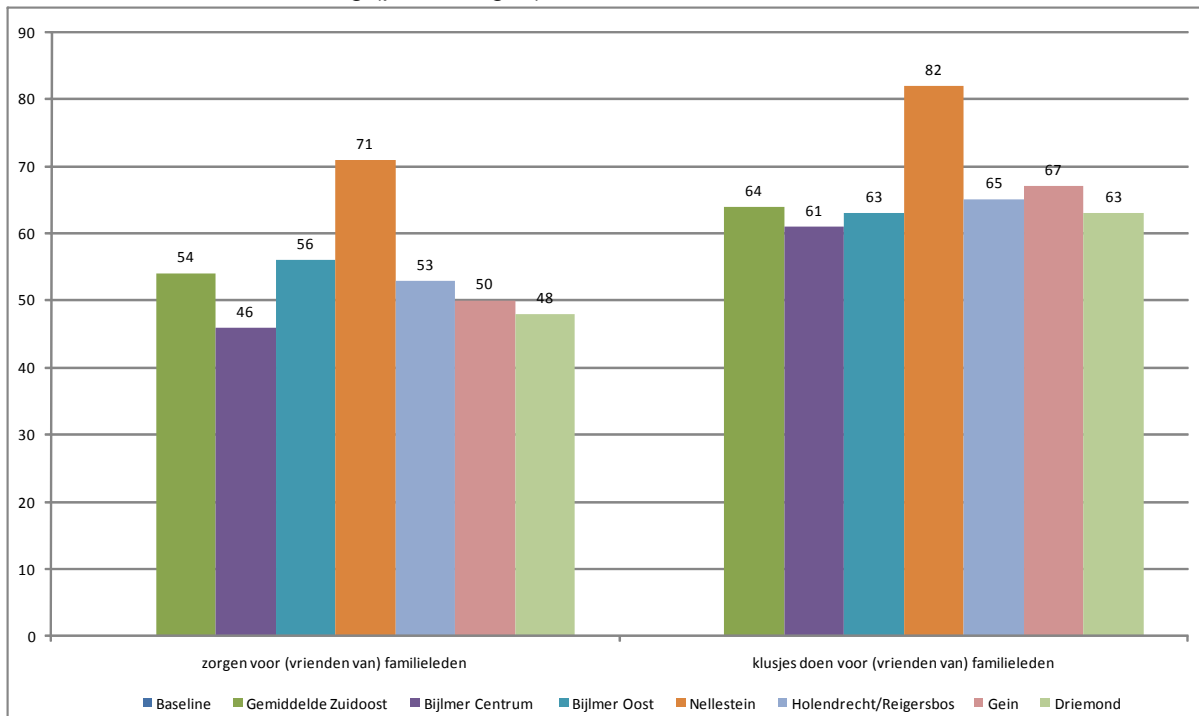
In Zuidoost geeft 3% van de jongeren aan schulden te hebben (29 jongeren). In Bijlmer Centrum en in Holendrecht/Reigersbos liggen deze percentages iets hoger (respectievelijk 4% en 5%). De gemiddelde schuld is €1.377 (minimum €10; maximum €9.000). 48% van de jongeren lost de schuld zelf af, 51% wordt hierbij geholpen door ouders. Hiernaast krijgt 22% hulp van instanties (schuldhulpverlening).

Noot 17 De vragen over werk en financiën en zijn geen standaard CtC-vragen. Hierdoor zijn geen landelijke cijfers beschikbaar.

3.2.8 Mantelzorg

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd of zij wel eens zorgen voor (vrienden van) familieleden of klusjes voor hen doen. Tevens is gevraagd hoeveel uur zij hier gemiddeld aan besteden.

Grafiek 3.9a Mantelzorg (percentages)¹⁸

Gemiddeld geeft 54% van de jongeren aan dat zij wel eens zorgen voor (vrienden van) familieleden. In Nellestein geven relatief meer jongeren aan dat zij hier tijd aan besteden (71%) en in Bijlmer Centrum en Driemond relatief minder (respectievelijk 46% en 48%). Gemiddeld wordt 8,0 uur per week besteed aan het zorgen voor (vrienden van) familieleden (minimum 1 uur; maximum 168¹⁹ uur).

Gemiddeld geeft 64% van de jongeren aan dat zij wel eens klusjes doen voor (vrienden van) familieleden. Dit percentage ligt het hoogst in Nellestein (82%). Gemiddeld wordt hier 5,3 uur per week aan besteed (minimum 1 uur; maximum 168²⁰ uur).

Noot 18 De vragen over mantelzorg zijn geen standaard CtC-vragen. Hierdoor zijn geen landelijke cijfers beschikbaar.

Noot 19 Dit hoge maximum aantal uren heeft te maken met de subjectieve beleving van de respondenten. Iemand kan geen 168 uur in de week voor iemand zorgen en ook nog naar school gaan. Waarschijnlijk wordt het door de jongere zo ervaren dat hij/zij altijd aan het zorgen is.

Noot 20 Idem

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde informatie op over het doen van vrijwilligerswerk onder jongeren in Zuidoost²¹:

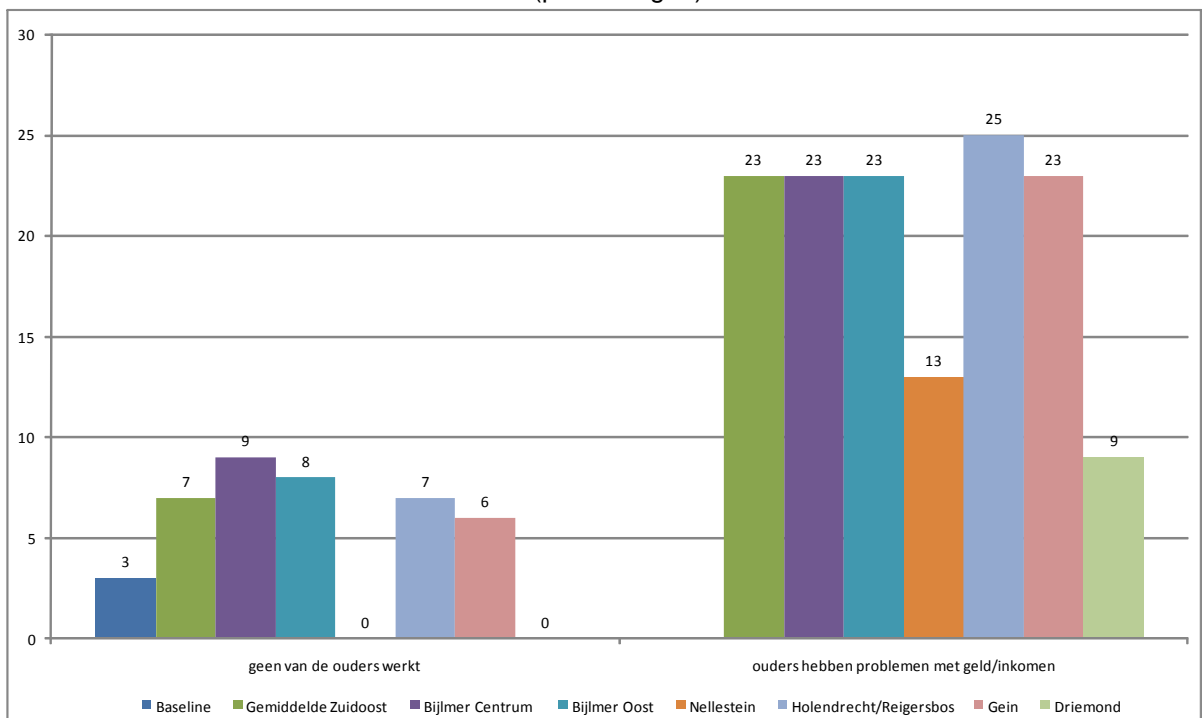
- Gemiddeld geeft 10% van de Amsterdamse jongeren in de leeftijd 12-23 jaar aan dat zij één keer per week of vaker vrijwilligerswerk doen. In Zuidoost ligt dit percentage eveneens op 10%.

Dit percentage ligt aanzienlijk lager dan de gevonden percentages bij de CtC-enquête. Mogelijke verklaring hiervoor is dat de jongeren het zorgen voor en het doen van klusjes voor (vrienden van) familieleden niet als vrijwilligerswerk zien.

3.2.9 Armoede

In de CtC-enquête is ter indicatie van armoede bij de jongeren geïnformeerd naar de arbeidssituatie van de ouders en of de ouders problemen hebben met geld/inkomen.

Grafiek 3.10a Financiële situatie ouders (percentages)²²

In Zuidoost geeft 7% van de jongeren aan dat allebei hun ouders werkloos zijn. Dit is meer dan twee keer zo hoog als het landelijke percentage, dat op 3% ligt. In Bijlmer Oost heeft bijna één op de tien jongeren twee werkloze ouders (9%). In Nellestein en in Driemond komt werkloosheid onder beide ouders niet voor.

Noot 21 Bron: De staat van de jeugd, 2009. De gegevens hebben betrekking op 2006.

Noot 22 De vraag over problemen van de ouders met geld/inkomen is geen standaard CtC-vraag. Hierdoor is geen landelijk cijfer beschikbaar.

Bijna een kwart van de jongeren in Zuidoost geeft aan dat hun ouders problemen hebben met geld/inkomen (23%). Dit percentage ligt iets hoger in Holendrecht/Reigersbos (25%). Ouders van de jongeren in Nellestein en in Driemond hebben het minst vaak problemen met geld/inkomen (respectievelijk 13% en 9%).

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde de volgende informatie op over de inkomenssituatie van de gezinnen in Zuidoost²³:

- In Amsterdam groeit 28% van de jongeren in de leeftijd 0-17 jaar op in een minimahuishouden. In Zuidoost ligt dit percentage beduidend hoger, namelijk op 36%. Het is hiermee het op één na hoogst van Amsterdam (in Bos en Lommer is het percentage het hoogst: 40%).
- Voor minimahuishoudens zijn verschillende inkomensvoorzieningen beschikbaar. Zo is er de stadspas (kortingspas voor allerlei activiteiten), kunnen ouders met kinderen die naar de middelbare school gaan financiering krijgen voor de aanschaf van een computer en is er voor de kosten die school- sport- en cultuureducatie met zich meebrengen een tegemoetkoming in de vorm van een scholierenvergoeding. In Amsterdam maakt 66% van de minimahuishoudens gebruik van de stadspas. In Zuidoost is dit percentage vergelijkbaar, namelijk 65%. Verder maakt 5% gebruik van de PC-voorziening (Zuidoost eveneens 5%) en maakt 43% gebruik van de scholierenvergoeding (Zuidoost eveneens 43%). In vergelijking met het stedelijke gemiddelde wordt er in Zuidoost dus in dezelfde mate gebruik gemaakt van voorzieningen voor minimahuishoudens.

3.2.10 Vrije tijd

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd waar zij in de afgelopen 2 maanden zijn geweest en waar zij na school of werk meestal naar toe gaan. Doordat jongeren in hun vrije tijd sport- en culturele activiteiten doen, leren zij waar hun interesses liggen en waar ze goed in zijn.

Noot 23 Bron: De staat van de jeugd, 2009. De gegevens hebben betrekking op 2008.

Tabel 3.1 Waar ben je in de afgelopen 2 maanden geweest? (in procenten)²⁴

	Gemiddeld Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
Film	52	51	49	65	51	59	58
Bibliotheek	51	52	55	47	50	46	44
Huisfeestje	36	36	35	29	36	36	39
Sportkantine	20	20	17	35	21	20	58
Museum	19	17	21	35	19	19	17
Theater	16	16	15	35	16	17	21
Discotheek	15	10	15	18	17	20	11
Buurthuis	12	18	9	6	10	13	0
Café	9	6	7	18	13	11	16
Festival	9	8	8	12	10	6	16
Houseparty	8	8	9	6	9	4	5
Cursus	5	8	6	6	5	1	0
Poolroom	3	3	3	6	4	2	0
Coffeeshop	2	0	1	6	3	4	0

De jongeren antwoorden het vaakst dat zij naar de film gingen (52%) en dat zij een bibliotheek bezochten (51%). In Nellestein, Gein en Driemond gingen jongeren het vaakst naar de film (respectievelijk 65%, 59% en 58%) en in Bijlmer Oost het minst vaak (49%). Jongeren uit Bijlmer Oost gingen het vaakst naar de bibliotheek (55%). Jongeren uit Nellestein, Gein en Driemond waren het minst vaak in een bibliotheek te vinden (respectievelijk 47%, 46% en 44%).

Verder valt op dat de jongeren uit Bijlmer Centrum het vaakst van alle jongeren een buurthuis bezochten (18% Bijlmer Centrum; 12% Zuidoost). De jongeren uit Nellestein bezochten vergeleken met het gemiddelde vaak een sportkantine (35% Nellestein; 20% Zuidoost), museum (35% Nellestein; 19% Zuidoost) en theater (35% Nellestein; 16% Zuidoost). De jongeren uit Gein vallen op doordat zij vaker dan gemiddeld een discotheek bezochten (20% Gein; 15% Zuidoost) en de jongeren uit Driemond doordat zij relatief vaak te vinden waren in een sportkantine (58% Driemond; 20% Zuidoost), in een café (16% Driemond; 9% Zuidoost) of op een festival (16% Driemond; 9% Zuidoost).

Noot 24 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Tabel 3.2 Waar ga je na school of werk meestal naar toe? (in procenten)²⁵

	Gemiddeld Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
Naar huis, daar is meestal iemand	75	77	73	71	74	78	89
Naar een vriend(in)	30	27	27	47	30	43	42
Sporten	30	25	30	35	30	33	56
Naar huis, daar ben ik meestal alleen	17	16	16	18	18	16	11
Naar familie	14	17	14	12	15	8	22
Rondhangen op straat	12	9	12	6	16	10	5
Rondhangen op het schoolplein	10	9	11	24	12	7	5
Anders	9	10	10	6	9	7	11
Werken	8	10	10	12	6	8	5
Naar huiswerkbegeleiding	6	9	8	6	5	1	0
Naar een jongerencentrum	1	1	1	0	0	1	0
Naar een café	0	0	0	0	1	0	0
Naar een JOP	0	1	0	0	1	0	0

Driekwart van de jongeren uit Zuidoost gaat na school of werk meestal naar huis, waar meestal iemand is. Dit percentage ligt het hoogst in Driemond (89%) en het laagst in Nellestein (71%).

Bijna een derde van de jongeren bezoekt na school of werk een vriend of vriendin (30%). De jongeren uit Nellestein, Gein en Driemond doen dit het vaakst (respectievelijk 47%, 43% en 42%).

Verder geeft bijna een derde van de jongeren uit Zuidoost aan dat zij na school of werk sporten (30%). In Driemond geven jongeren dit het vaakst aan (56%). Jongeren uit Bijlmer Centrum geven het minst vaak aan dat ze na schooltijd sporten (respectievelijk 25%).

Rondhangen op straat wordt door 12% van de jongeren uit Zuidoost gebezigd. De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos geven het vaakst aan dat zij dit doen (16%) en de jongeren uit Nellestein en Driemond het minst vaak (respectievelijk 6% en 5%). De jongeren uit Nellestein geven relatief vaak aan dat zij rondhangen op het schoolplein (24%, tegenover 10% gemiddelde Zuidoost).

Ook aan de leerlingen van groep 8 is gevraagd wat zij in hun vrije tijd doen.

Tabel 3.3 Leerlingen groep 8: Wat doe je in je vrije tijd? n=197²⁶

	%
Computeren	72
Sporten	60
Buiten spelen	57
Tv kijken	42
Met vriendjes/vriendinnetjes spelen	21
Rondhangen op straat	19
Muziekschool	7
Knutselen	4
Rondhangen op het schoolplein	3
Naar een jongerencentrum	1

Noot 25 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Noot 26 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Bijna driekwart van de groep 8 leerlingen geeft aan in hun vrije tijd te computeren (72%). Ook sporten (60%) en buiten spelen (57%) zijn populaire vrijetijdsbestedingen.

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde de volgende informatie op over wat de jongeren uit Zuidoost in hun vrije tijd doen²⁷:

- Bezoeken van podiumkunsten: In Amsterdam bracht 57% van de 12-17 jarigen een bezoek aan podiumkunsten. In Zuidoost ligt dit percentage lager, namelijk op 50%.
- Beoefenen van amateurkunsten: In Amsterdam beoefende 69% van de 12-17 jarigen een amateurkunst. In Zuidoost ligt dit percentage hoger, namelijk op 75%.
- Lidmaatschap sportvereniging: In Amsterdam is 40% van de 12-17 jarigen lid van een sportvereniging. In Zuidoost werd een iets lager percentage gevonden, namelijk 38%. Het verschil ten opzichte van het stedelijke gemiddelde is echter klein.

3.2.11 Wonen in Zuidoost

In de CtC-enquête is aan de jongeren gevraagd wat ze missen in hun buurt, of zij lekker in hun vel zitten in Zuidoost en of zij in Zuidoost hun dromen kunnen waarmaken.

Tabel 3.4 Wat mis je in je buurt?²⁸

	Gemiddeld Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
Voetbalveld	25	28	25	8	33	12	6
Pleintje	25	24	27	15	27	21	18
Hangplek	24	22	26	23	26	22	11
Speelplein	20	24	20	8	20	14	11
Grasveld	20	21	21	8	20	13	17
Skatebaan	17	15	22	38	18	4	29
Buurthuis	13	14	17	15	8	4	12
Jeugdhonk	11	10	12	23	11	9	24

25% van de jongeren geeft aan dat zij in hun buurt een voetbalveld missen. Jongeren uit Holendrecht/Reigersbos geven dit het vaakst aan (33%), gevolgd door de jongeren uit Bijlmer Centrum (28%). Uit de antwoorden van de jongeren blijkt dat er soms wel voetbalveldjes zijn, maar dat hier niet zorge-

Noot 27 Bron: De staat van de jeugd, 2009. De gegevens hebben betrekking op 2006.

Noot 28 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

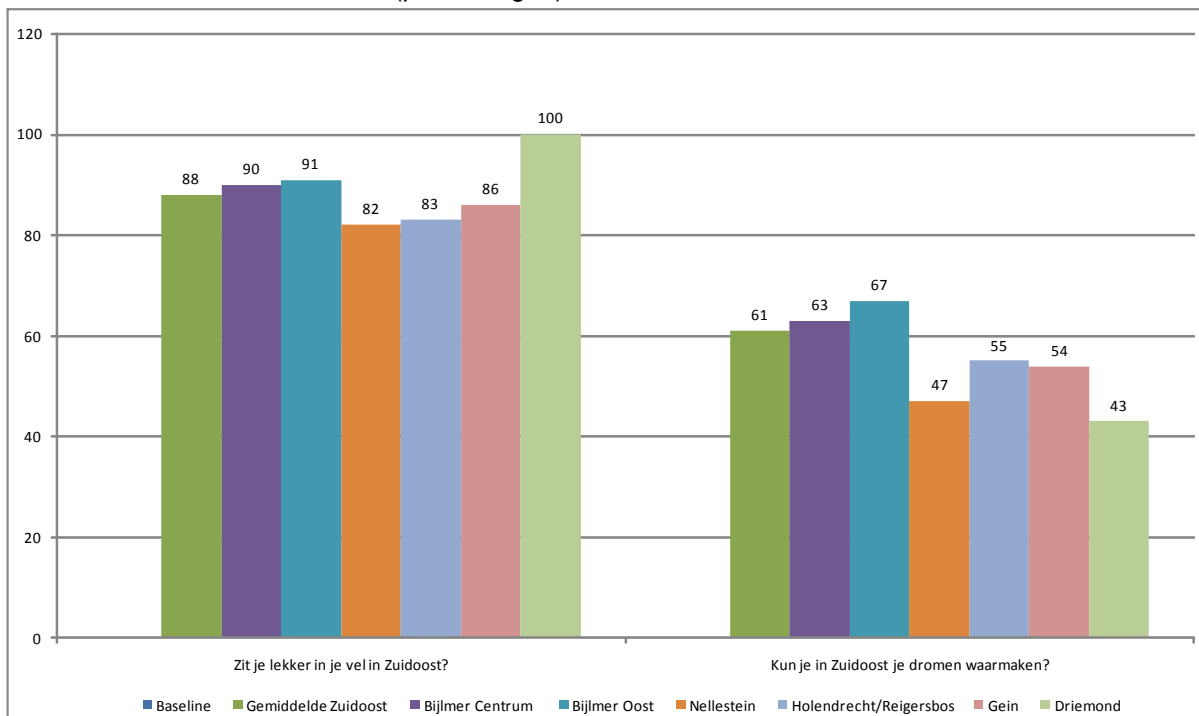
loos op voetbald kan worden, omdat hondenbezitters de veldjes als uitlaatplek gebruiken.

25% van de jongeren uit Zuidoost geeft aan dat zij in hun buurt een pleintje mist. In Bijlmer Oost en Holendrecht/Reigersbos geven jongeren dit het vaakst aan (27%).

24% van de jongeren geeft aan dat zij een hangplek missen. Vooral jongeren uit Bijlmer Oost en Holendrecht/Reigersbos geven dit vaak aan (beide 26%).

Verder valt op dat relatief veel jongeren uit Bijlmer Oost een buurthuis missen in hun buurt (17%; Zuidoost 13%). Relatief veel jongeren uit Bijlmer Centrum missen een speelplein (24%; 20% Zuidoost). De jongeren uit Nellestein en Driemond missen vaak een skatebaan (Nellestein 38%; Driemond; 29%; 17% Zuidoost) en een jeugdhonk (Nellestein 23%; Driemond 24%; 11% Zuidoost).

Grafiek 3.11a Zit je lekker in je vel in Zuidoost en kun je in Zuidoost je dromen waarmaken? (percentages)²⁹

De vraag "Zit je lekker in je vel in Zuidoost?" wordt door een ruime meerderheid van de respondenten bevestigend beantwoord (88%). Nellestein en Holendrecht/Reigersbos scoren iets lager dan het gemiddelde (respectievelijk 82% en 83%). Alle respondenten uit Driemond geven aan dat zij lekker in hun vel zitten in Zuidoost.

Noot 29 Deze vragen zijn geen standaard CtC-vragen. Hierdoor zijn geen landelijke cijfers beschikbaar.

61% van de respondenten geeft aan zijn of haar dromen waar te kunnen maken in Zuidoost. Dromen worden het vaakst waargemaakt in Bijlmer Oost (67%). De jongeren uit Nellestein en Driemond zijn het minst vaak van mening dat zij in Zuidoost hun dromen kunnen waarmaken (respectievelijk 47% en 43%).

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde de volgende informatie op over hoe Zuidoost wordt gewaardeerd³⁰:

- In 2007 groeit gemiddeld in Amsterdam 33% van de kinderen op in een laaggewaardeerde buurt (buurt met slechte leefbaarheid en veiligheid). In Zuidoost ligt dit percentage lager, namelijk op 27%. Opvallend is dat het percentage ten opzichte van 2005 meer dan gehalveerd is (was 59%).
- Gemiddeld groeit 24% van alle kinderen in Amsterdam op in een buurt waarin men ontevreden is over de speelvoorzieningen of waarin de kwaliteit van de speelvoorzieningen te wensen over laat. In Zuidoost is dit percentage aanzienlijk hoger, namelijk 58%. Zuidoost scoort hiermee het slechts van alle stadsdelen in Amsterdam.

Noot 30 Bron: De staat van de jeugd, 2009.

4 Risico's en kansen in Zuidoost

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de risico's en kansen voor jongeren in Zuidoost. Dit gebeurt aan de hand van de resultaten van het CtC onderzoek op het gebied van risico- en beschermende factoren. De resultaten worden in vier domeinen verdeeld:

- Gezin
- Individu en vrienden
- School
- Buurt

Methode

De tabellen in dit hoofdstuk bevatten de scores die op de risico- en beschermende factoren zijn behaald. Hierbij geldt dat hoe hoger de score is, hoe sterker de factor aanwezig is. Gaat het om een risicofactor, dan moet een hoge score als ongunstig worden geïnterpreteerd. Er is dan sprake van meer risico. Gaat het om een beschermende factor, dan is een hoge score gunstig: de factor biedt bescherming.

Per factor worden de landelijke score (baseline), de gemiddelde score van Zuidoost en de scores van de buurten in Zuidoost gegeven. Voor iedere factor is met behulp van een t-test³¹ bekeken of Zuidoost afwijkt van de landelijke baseline. De buurten van Zuidoost worden telkens vergeleken met de gemiddelde score van Zuidoost. Voor deze vergelijking is gebruik gemaakt van z-scores³².

In de tabellen worden opmerkelijke resultaten met kleuren aangegeven. Voor de vergelijking tussen Zuidoost en de baseline geldt dat gunstige significante resultaten met groen worden aangegeven en ongunstige significante resultaten met rood. Bij de vergelijking tussen de buurten het gemiddelde van Zuidoost wordt onderscheid gemaakt tussen zeer gunstige, gunstige, ongunstige en zeer ongunstige resultaten.

Vergelijking met landelijke gemiddelde	z-scores bij risicofactoren	z-scores bij beschermende factoren
Gunstig: p-waarde < .05	Zeer gunstig: z is kleiner dan -0.25	Zeer gunstig: z is groter dan 0.25
	Gunstig: z ligt tussen -0.13 en -0.25	Gunstig: z ligt tussen 0.13 en 0.25
Ongunstig: p-waarde < .05	Ongunstig: z ligt tussen 0.13 en 0.25	Ongunstig: z ligt tussen -0.13 en -0.25
	Zeer ongunstig: z is groter dan 0.25	Zeer ongunstig: z is kleiner dan -0.25

Noot 31 Een t-test is een statistische test waarmee kan worden bepaald of gemiddelden van elkaar verschillen.

Noot 32 Z-scores zijn gestandaardiseerde statistische meeteenheden die het mogelijk maken om de resultaten van verschillende risico- en beschermende factoren te vergelijken. Door te transformeren naar z-scores wordt de gemiddelde score op een factor – of die nu ligt op 65 of op 23 - omgerekend naar de waarde 0.

4.1 Gezin

GEZIN	
Risicofactoren	Beschermende factoren
<p><i>Geschiedenis van probleemgedrag in het gezin</i> Als kinderen opgroeien in een gezin waarin de ouders een verleden van alcohol –of drugsverslaving hebben, is de kans groter dat zij deze later zelf ook gaan ontwikkelen. Ditzelfde geldt voor kinderen die opgroeien in een gezin met een verleden van crimineel gedrag.</p> <p><i>Problemen met gezinsmanagement</i> Er zijn problemen met gezinsmanagement als ouders niet duidelijk zijn over welk gedrag gewenst is en welk gedrag niet, als ouders hun kinderen onvoldoende in de gaten houden en begeleiden en/of als ouders excessieve of inconsequente straffen opleggen. Als kinderen opgroeien in een gezin dat slecht gemanaged wordt, lopen ze meer risico op het ontstaan van probleemgedrag.</p> <p><i>Conflicten in het gezin</i> Voortdurende en grote conflicten tussen hoofdverzor- gers onderling of tussen hoofdverzorgers en kinderen vergroten de kans op de ontwikkeling van probleemge- drag. Gebleken is dat conflicten tussen familieleden van grotere invloed zijn op het ontstaan van probleem- gedrag dan de gezinsstructuur.</p> <p><i>Ouders gedogen alcohol- en drugsgebruik</i> Een positieve houding van ouders ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik kan bij kinderen leiden tot een verhoogd risico op het ontstaan van alcohol- en drugs- gerelateerde problemen.</p> <p><i>Ouders gedogen antisociaal gedrag</i> Ditzelfde geldt voor een positieve houding van ouders ten aanzien van antisociaal gedrag als diefstal, vernie- lingen en agressie. Wanneer de ouders positief tegen- over deze gedragingen staan, zullen de kinderen eer- der geneigd zijn deze gedragingen te vertonen.</p>	<p><i>Hechtingssterkte gezin</i> De hechtingssterkte van het gezin (hierbij kan men denken aan samen dingen ondernemen en het praten over proble- men) wordt over het algemeen gezien als een factor die de kans op probleemgedragingen vermindert.</p> <p><i>Mogelijkheden tot positieve betrokkenheid</i> Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om positief of sociaal wenselijk gedrag binnen het gezin te verto- nen. Aan de jongeren is bijvoorbeeld gevraagd of hun ouders heb betrekken bij belangrijke zaken die hen aangaan.</p> <p><i>Beloningen voor positieve betrokkenheid</i> Deze factor meet in hoeverre jongeren binnen het gezin beloond worden wanneer zij positief of sociaal wenselijk gedrag vertonen. Aan de jongeren is bijvoorbeeld gevraagd of hun ouders wel eens laten weten dat zij trots op hen zijn en of de jongeren een compliment van hun ouders krijgen als zij iets goeds gedaan hebben.</p>

Tabel 4.1 Gezin

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
RISICOFACTOREN								
geschiedenis van probleemgedrag in het gezin	3	8	8	6	13	9	7	2
problemen met gezinsmanagement	27	24	22	24	25	25	26	15
conflicten in het gezin	25	25	23	24	30	28	26	14
ouders gedogen alcohol- en drugsgebruik	13	7	6	6	5	9	9	3
ouders gedogen antisociaal gedrag	4	6	6	5	2	7	5	3
BESCHERMENDE FACTOREN								
hechtingssterkte gezin	62	58	58	59	58	56	59	66
mogelijkheden tot positieve betrokkenheid	73	70	70	71	74	69	70	78
beloningen voor positieve betrokkenheid	75	76	77	76	79	75	75	86

Gezin: Zuidoost vergeleken met de baseline

- **Ongunstig:** de jongeren in Zuidoost groeien vaker dan gemiddeld op in gezinnen met een geschiedenis van probleemgedrag. Verder geven de jongeren in Zuidoost vaker dan gemiddeld aan dat hun ouders antisociaal gedrag gedogen.
Uit de scores op de beschermende factoren blijkt dat de gezinnen waarin de jongeren uit Zuidoost opgroeien vergeleken met het gemiddelde minder hecht zijn en dat de jongeren thuis minder mogelijkheden hebben om op een positieve manier betrokkenheid te tonen bij het gezin.
- **Gunstig:** de jongeren in Zuidoost geven minder vaak dan gemiddeld aan dat er binnen hun gezin problemen zijn met gezinsmanagement. Bovendien geven de jongeren minder vaak aan dat hun ouders alcohol en drugs gedogen.

Gezin: De buurten vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost

Vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost groeien de jongeren uit Nellestein vaker op in gezinnen met een geschiedenis van probleemgedrag en gezinnen waarin sprake is van veel conflicten. Gunstig is dat de ouders van de jongeren uit Nellestein minder geneigd zijn om het gebruik van alcohol en drugs te gedogen. Ditzelfde geldt voor het vertonen van antisociaal gedrag. Verder bieden de ouders hun kinderen meer mogelijkheden tot positieve betrokkenheid.

De ouders van de jongeren in Holendrecht/Reigersbos zijn juist vaker dan gemiddeld geneigd om het gebruik van alcohol en drugs en het vertonen van antisociaal gedrag te gedogen.

Van alle jongeren in Zuidoost geven de jongeren in Gein het vaakst aan dat er binnen hun gezin problemen zijn met gezinsmanagement. Verder geven de jongeren uit Gein aan dat hun ouders het gebruik van alcohol en drugs gedogen.

Hoewel de verschillen ten opzichte van het gemiddelde in de buurten Bijlmer Centrum en Bijlmer Oost zeer klein zijn, valt wel op dat alle scores even gunstig of gunstiger zijn dan het gemiddelde. Hieruit valt op te maken dat er voor de jongeren uit deze buurten geen risico's te verwachten zijn vanuit het gezinsdomein.

Driemond valt op doordat op alle gezinsfactoren (zeer) gunstig gescoord wordt.

4.2 Individu en vrienden

INDIVIDU en VRIENDEN	
Risicofactoren	Beschermende factoren
<p><i>Vervreemding en opstandigheid</i> Jongeren die het gevoel hebben dat zij buiten de maatschappij vallen kunnen recalcitrant gedrag gaan vertonen. Dit kan zich onder andere uiten in het zich niet houden aan regels. Deze kinderen lopen een verhoogd risico op drugsgebruik, criminaliteit en vroegtijdige schoolverlating.</p> <p><i>Vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik</i> Hoe eerder jongeren met alcohol en drugs beginnen, hoe groter de kans is dat hun gedrag later chronische vormen aanneemt.</p> <p><i>Vroeg begin van antisociaal gedrag</i> Wanneer jongeren al op vroege leeftijd antisociaal gedrag (o.a. diefstal, vernielingen, agressie) vertonen, is de kans groot dat dit gedrag op latere leeftijd wordt voortgezet.</p> <p><i>Positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik</i> Op de basisschool zijn jongeren vaak tegen alcohol en drugs en kunnen zij zich vaak moeilijk voorstellen waarom mensen dergelijke middelen gebruiken. Op de middelbare school leren de jongeren leeftijdsgenoten kennen die deze middelen gebruiken en verschuift hun grens.</p> <p><i>Positieve houding ten aanzien van antisociaal gedrag</i> Ditzelfde geldt voor de houding die jongeren hebben ten aanzien van antisociaal gedrag.</p> <p><i>Omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken</i> Jongeren die omgaan met leeftijdsgenoten die alcohol drinken of drugs gebruiken, lopen een verhoogd risico om deze middelen zelf ook te gaan gebruiken.</p> <p><i>Omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen</i> Jongeren die omgaan met leeftijdsgenoten die antisociaal gedrag vertonen, lopen meer risico om dit gedrag zelf ook te vertonen.</p>	<p><i>Gezonde opvattingen en duidelijke normen</i> Deze factor meet of de jongere beschikt over duidelijke normen omtrent wenselijk gedrag.</p> <p><i>Sociale vaardigheden</i> Jongeren met betere sociale vaardigheden weten beter hoe zij om moeten gaan met nieuwe, vreemde of onaangename situaties.</p>

Tabel 4.2 Individu en vrienden

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
RISICOFACTOREN								
vervreemding en opstandigheid	34	36	37	35	41	38	36	27
vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik	15	12	12	10	16	13	14	5
vroeg begin van antisociaal gedrag	16	15	15	13	16	16	15	11
positieve houding t.a.v. alcohol- en drugsgebruik	25	21	18	20	26	23	24	13
positieve houding t.a.v. antisociaal gedrag	23	23	22	22	30	26	25	20
omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken	19	14	11	11	21	16	18	9
omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen	6	8	8	7	7	10	8	4
BESCHERMENDE FACTOREN								
gezonde opvattingen en duidelijke normen	61	65	66	67	66	64	63	66
sociale vaardigheden	67	72	73	73	67	72	71	74

Individu en vrienden: Zuidoost vergeleken met de baseline

- **Ongunstig:** De jongeren uit Zuidoost hebben vaker dan gemiddeld het gevoel dat ze buiten de maatschappij vallen en zijn vaker opstandig. Verder geven ze vaker dan gemiddeld aan dat ze omgaan met vrienden die antisociaal gedrag vertonen.
- **Gunstig:** Vergeleken met de landelijke cijfers worden de jongeren uit Zuidoost in mindere mate blootgesteld aan risico's die te maken hebben met alcohol en drugs. Zij geven aan pas op relatief late leeftijd met het deze middelen te beginnen, er relatief negatief tegen over te staan en minder vaak vrienden te hebben die drinken of gebruiken. Uit de scores op de beschermende factoren blijkt dat de jongeren uit Zuidoost vaker dan gemiddeld beschikken over duidelijke normen omtrent wenselijk gedrag en dat zij betere sociale vaardigheden hebben dan hun leeftijdsgenoten in de rest van Nederland.

Individu en vrienden: De buurten vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost

De jongeren uit Bijlmer Centrum en Bijlmer Oost geven minder vaak dan gemiddeld aan dat ze omgaan met vrienden die alcohol en drugs gebruiken. De jongeren uit Nellestein komen binnen dit domein het ongunstigst naar voren. Zij hebben aangegeven dat zij op relatief jonge leeftijd beginnen met het drinken van alcohol en het gebruiken van drugs, dat zij het gebruik er van niet afkeuren en dat zij omgaan met vrienden die deze middelen gebruiken. Tevens geven zij aan dat zij relatief positief tegenover antisociaal gedrag staan en dat zij zich vaker vervreemd van de maatschappij voelen en opstandig zijn. Bij de beschermende factoren valt op dat zij slechter scoren op sociale vaardigheden.

In Holendrecht/Reigersbos staan de jongeren relatief positief tegenover het vertonen van antisociaal gedrag. Verder geven de jongeren aan dat zij veel vrienden hebben die antisociaal gedrag vertonen en alcohol of drugs gebruiken. Ook in Gein komen risico's met betrekking tot alcohol en drugs naar voren. De jongeren uit deze buurt geven vaker dan gemiddeld aan dat positief tegenover het gebruik van alcohol en drugs staan en dat zij omgaan met vrienden die drinken en gebruiken. Driemond komt binnen dit domein wederom gunstig naar voren.

4.3 School

SCHOOL	
Risicofactoren	Beschermende factoren
<p><i>Leerachterstanden</i></p> <p>Slechte schoolresultaten vanaf de laatste jaren van de basisschool wijzen op een verhoogde kans op drugsgebruik, criminaliteit, geweld, tienerzwangerschappen en vroegtijdig schoolverlaten.</p>	<p><i>Mogelijkheden tot positieve betrokkenheid</i></p> <p>Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen de school positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, bijvoorbeeld door mee te mogen beslissen over belangrijke zaken of doordat de school buitenschoolse activiteiten organiseert.</p>
<p><i>Gebrek aan binding</i></p> <p>Jongeren met een lage binding met school hebben vaak de betrokkenheid met de school verloren. Hierdoor lopen zij een verhoogd risico op het ontstaan van probleemgedrag.</p>	<p><i>Beloningen voor positieve betrokkenheid</i></p> <p>Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief of sociaal wenselijk gedrag door volwassenen op school, bijvoorbeeld docenten.</p>

Tabel 4.3 School

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
RISICOFACTOREN								
leerachterstanden	43	41	37	41	41	43	43	41
gebrek aan binding	30	30	28	28	33	34	33	23
BESCHERMENDE FACTOREN								
mogelijkheden tot positieve betrokkenheid	56	59	59	62	59	56	59	70
beloningen voor positieve betrokkenheid	61	70	69	72	67	68	70	80

School: Zuidoost vergeleken met de baseline

- **Gunstig:** Vergeleken met het landelijke gemiddelde hebben de jongeren uit Zuidoost minder vaak leerachterstanden. Uit de scores op de beschermende factoren blijkt dat de jongeren uit Zuidoost vaker dan gemiddeld aangeven dat hun school hen voldoende mogelijkheden biedt om op een positieve manier betrokken te zijn en dat zij voor dit gedrag beloond worden.

School: De buurten vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost

Vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost geven de jongeren uit Bijlmer Centrum minder vaak aan dat zij leerachterstanden hebben en dat zij zich niet betrokken voelen bij school.

Ook de jongeren uit Bijlmer Oost geven minder vaak aan dat zij zich niet verbonden voelen met school. De jongeren uit Nellestein, Holendrecht/Reigersbos en Gein geven dit juist vaker aan.

De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos geven verder vaker dan gemiddeld aan dat hun school hen weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid biedt en de jongeren uit Nellestein vinden dat zij onvoldoende beloond worden voor positieve betrokkenheid. De jongeren uit Driemond scoren wederom gunstig. Zij voelen zich verbonden met hun school, vinden dat hun school hen voldoende mogelijkheden tot positieve betrokkenheid biedt en dat zij hier door hun school voor beloond worden.

4.4 Buurt

BUURT	
Risicofactoren	Beschermende factoren
<p><i>Gebrek aan binding met de buurt</i> Buurten waar mensen weinig aansluiting mee hebben vertonen meer problemen op het gebied van drugshandel, criminaliteit en geweld.</p> <p><i>Verpaupering van de buurt</i> Ditzelfde geldt voor buurten die verpauperd zijn, dat wil zeggen: er is sprake van criminaliteit, graffiti, rotzooi op straat, etc.</p> <p><i>Hoge mate van doorstroming in de buurt</i> Buurten met een hoge mate van doorstroming hebben vaker problemen die gerelateerd zijn aan drugs en criminaliteit.</p> <p><i>Verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens</i> Hoe meer harddrugs er beschikbaar zijn in een buurt, des te groter is het risico dat jongeren drugs gaan gebruiken. Tevens is in een groot aantal onderzoeken een verband aangetoond tussen de verkrijgbaarheid van vuurwapens en geweld.</p> <p><i>Normen die antisociaal gedrag bevorderen</i> Jongeren lopen een verhoogd risico op het ontstaan van probleemgedrag als de normen ten aanzien van drugs, geweld of criminaliteit ontbreken of wanneer hier onduidelijkheid over bestaat.</p>	<p><i>Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid</i> Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.</p> <p><i>Beloningen voor positieve betrokkenheid</i> Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief of sociaal wenselijk gedrag of door volwassenen in hun buurt. Aan de jongeren is bijvoorbeeld gevraagd of zij wel eens een complimentje krijgen van buurtbewoners als zij zich goed gedragen.</p>

Tabel 4.4 Buurt

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
RISICOFACTOREN								
gebrek aan binding met de buurt	29	32	32	27	39	39	32	19
verpaupering van de buurt	23	36	38	34	28	40	37	15
hoge mate van doorstroming in de buurt	19	19	21	17	23	21	17	12
verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens	26	50	53	48	50	50	55	9
normen die antisociaal gedrag bevorderen	33	34	32	35	28	36	36	20
BESCHERMENDE FACTOREN								
mogelijkheden tot positieve betrokkenheid	45	45	46	48	37	40	44	47
beloningen voor positieve betrokkenheid	47	48	50	50	45	45	46	64

Buurt: Zuidoost vergeleken met de baseline

- Ongunstig: Vergeleken met de landelijke baseline geven de jongeren uit Zuidoost een slechte beoordeling aan hun buurt. Zij voelen zich in mindere mate verbonden met hun buurt, geven vaker aan dat hun buurt verpauperd is en dat er harddrugs en wapens te verkrijgen zijn.

Buurt: De buurten vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost

De jongeren uit Bijlmer Centrum geven vaker dan gemiddeld aan dat er veel doorstroming is in hun buurt.

Vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost voelen de jongeren uit Bijlmer Oost zich goed verbonden met hun buurt. Zij geven minder vaak aan dat hun buurt verpauperd is en dat er veel doorstroming is.

De jongeren uit Nellestein geven vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet verbonden voelen met hun buurt en dat er sprake is van een hoge mate van doorstroming. Verder is ongunstig dat deze jongeren vaker dan gemiddeld aangeven dat zij in de buurt weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid geboden krijgen en niet beloond worden voor positieve betrokkenheid. Hier staat tegenover dat de jongeren uit Nellestein minder vaak vinden dat hun buurt verpauperd is en dat er normen heersen die antisociaal gedrag bevorderen.

Ook de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos hebben te maken met risico's die gerelateerd zijn aan de buurt waar ze wonen. Zo geven zij vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet verbonden voelen met hun buurt en zijn zij vaker van mening dat hun buurt is verpauperd en dat er veel doorstroming is. Bij de beschermende factoren geven de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos relatief vaak aan dat zij in de buurt weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid geboden krijgen en dat zij hier niet voor worden beloond.

De jongeren uit Gein hebben vaker dan gemiddeld aangegeven dat er weinig doorstroming is in hun buurt. Ongunstig is dat zij vaker dan gemiddeld aangeven dat er wapens en drugs verkrijgbaar zijn in hun buurt.

Tot slot Driemond: net als binnen de andere domeinen komt Driemond zeer gunstig naar voren.

5 Holendrecht West

In dit hoofdstuk worden de CtC resultaten van deze jongeren uit Holendrecht West apart gepresenteerd.

In Holendrecht West hebben 40 jongeren meegedaan aan het onderzoek. Een overzicht van de achtergrondkenmerken van de jongeren in Holendrecht West is te vinden in bijlage 4. In Holendrecht West namen iets meer 12 jarigen deel aan het onderzoek en iets minder 17 jarigen. Ook zijn meisjes oververtegenwoordigd met 54%. Ongeveer een derde van de jongeren zit nog op de basisschool of in de brugklas, wat te verklaren is door de jongere leeftijd van de jongeren. Tot slot valt over etniciteit op te merken dat in vergelijking met het gemiddelde van Zuidoost er relatief veel Surinaamse (55% t.o.v. 45%) en Marokkaanse (7% t.o.v. 2%) jongeren in Holendrecht West hebben deelgenomen aan het onderzoek.

De resultaten van Holendrecht West worden in dit hoofdstuk afgezet tegen de gemiddelden van Zuidoost en de landelijke baseline. Omwille van de overzichtelijkheid zijn de resultaten van Holendrecht/Reigersbos (inclusief Holendrecht West) aan de tabellen toegevoegd.

Er wordt opgemerkt dat de resultaten in Holendrecht West vanwege het geringere aantal jongeren in de buurt en de lagere percentuele respons (16%) minder betrouwbaar zijn en met voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd.

5.1 Wat beweegt de jongeren in Holendrecht West?

Tabel 5.1 Wat beweegt de jongeren in Holendrecht West?* (percentages)

	Baseline	Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
Geweld				
Neemt soms tot regelmatig een wapen mee	4	4	5	5
Heeft deelgenomen aan een vechtpartij	8	9	10	10
Heeft iemand in elkaar geslagen	8	8	13	11
Heeft iemand bedreigd voor geld	0	1	1	0
Heeft iets op straat vernield	4	4	7	0
Jeugddelinquentie				
Lid geweest van jeugdbende	2	3	3	5
Iets uit een winkel gestolen	2	5	6	5
Iets op school gestolen	2	3	3	0
Gestolen spullen verkocht	1	1	2	5
Door de politie opgepakt	4	4	4	0

Roken, alcohol en drugs					
	Roken	15	9	12	0
	Alcohol	44	25	26	9
	Softdrugs	5	6	10	0
	Harddrugs	1	1	2	0
Depressie					
	Soms denk ik dat mijn leven niets waard is	19	26	31	38
	Er zijn momenten dat ik denk dat ik nergens goed voor ben	36	46	49	44
	In het algemeen ben ik geneigd te denken dat ik een mislukking ben	12	19	23	27
	In het afgelopen jaar voelde ik me meestal depressief en verdrietig	20	33	32	47
Seksualiteit					
	Sluit onveilig vrijen niet uit cq heeft al wel eens gedaan	28	26	26	16
	Afgelopen 12 maanden seks gehad met onvaste partner	5	8	11	5
	Meer dan 2 onvaste partners in de afgelopen 12 maanden**	37	51	55	-
	Geen condoom gebruikt laatste keer seks onvaste partner**	30	28	41	-
	Is ooit zwanger geweest, alleen meisjes	1	3	3	0
Misbruik en mishandeling					
	Ooit seksueel misbruikt	3	5	5	0
	Ooit mishandeld door ouders/verzorgers	-	6	8	5
	Ooit mishandeld door andere volwassenen	-	5	6	3
Schoolverzuim					
	Afgelopen 4 weken een hele dag gespijeld	5	7	9	6
	Afgelopen 12 maanden de klas uitgestuurd	40	43	47	32
Werk en financiën					
	Heeft inkomen/zakgeld/toelage	-	75	77	67
	Heeft een bijbaan	-	26	23	18
	Heeft problemen met geld/inkomen	-	14	16	20
	Heeft schulden	-	3	5	0
Mantelzorg					
	Zorgen voor (vrienden van) familieleden	-	54	53	56
	Klusjes doen voor (vrienden van) familieleden	-	64	65	68
Armoede					
	Geen van de ouders werkt	3	7	7	9
	Ouders hebben problemen met geld/inkomen	-	23	25	33
Wonen in Zuidoost					
	Zit je lekker in je vel in Zuidoost?	-	88	83	78
	Kun je in Zuidoost je dromen waarmaken?	-	61	55	51

* Een streepje in de kolom baseline betekent dat de vraag niet gesteld is in de baseline.

** De percentages bij 'meer dan twee onvaste partners' en 'geen condoom gebruikt de laatste keer' konden niet berekend worden, aangezien er maar één jongere was die seks met een onvaste partner heeft gehad.

Over het algemeen scoort Holendrecht West niet veel slechter en soms zelfs gunstiger dan Zuidoost gemiddeld en Holendrecht/Reigersbos. De belangrijkste verschillen worden kort genoemd.

Gunstig

- In Holendrecht West geven minder jongeren aan iets op straat vernield te hebben (0%; 4% Zuidoost)
- Minder jongeren in Holendrecht West geven aan iets op school gestolen te hebben of door de politie opgepakt te zijn (0% en 0%; 3% en 4% Zuidoost).
- In Holendrecht West geven geen van de jongeren aan dat ze roken, ten opzichte van 9% in Zuidoost. Ook gebruiken jongeren in Holendrecht West aanzienlijk minder alcohol (9%; 25% Zuidoost).
- Jongeren in Holendrecht West zijn het afgelopen jaar minder vaak de klas uitgestuurd (32%; 43% Zuidoost).

Ongunstig

- In Holendrecht West geven jongeren vaker aan dat ze gestolen spullen hebben verkocht (5%; 1% Zuidoost).
- Jongeren in Holendrecht West zijn het vaker dan gemiddeld in Zuidoost eens met stellingen die gaan over depressie.
- Relatief weinig jongeren hebben in Holendrecht West een bijbaan (67%; 75%). Minder jongeren hebben inkomen/zakgeld/toelage en zij hebben vaker dan gemiddeld problemen met geld en inkomen (20%; 14% Zuidoost).
- Relatief veel jongeren in Holendrecht West hebben ouders met geldproblemen (33%; 23% Zuidoost).
- De jongeren in Holendrecht West zijn minder positief over wonen in Zuidoost.

Tabel 5.2 Waar ben je in de afgelopen 2 maanden geweest? (in procenten)³³

	Gemiddeld Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
Film	52	51	60
Bibliotheek	51	50	54
Huisfeestje	36	36	32
Sportkantine	20	21	11
Museum	19	19	32
Theater	16	16	8
Discotheek	15	17	11
Buurthuis	12	10	16
Café	9	13	0
Festival	9	10	9
Houseparty	8	9	14
Cursus	5	5	2
Poolroom	3	4	7
Coffeeshop	2	3	2

Net als in Zuidoost gaan de meeste jongeren in Holendrecht West in hun vrije tijd naar de film of de bibliotheek. Verder valt op dat de jongeren vaker dan gemiddeld naar het museum gaan (32% t.o.v. 19% in Zuidoost). In vergelijking met Zuidoost gaan de jongeren in Holendrecht West in mindere mate naar de sportkantine, het theater of het café.

Noot 33 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Tabel 5.3 Waar ga je na school of werk meestal naar toe? (in procenten)³⁴

	Gemiddeld Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
Naar huis, daar is meestal iemand	75	74	85
Naar een vriend(in)	30	30	33
Sporten	30	30	21
Naar huis, daar ben ik meestal alleen	17	18	6
Naar familie	14	15	13
Rondhangen op straat	12	16	9
Rondhangen op het schoolplein	10	12	21
Anders	9	9	15
Werken	8	6	2
Naar huiswerkbegeleiding	6	5	5
Naar een jongerencentrum	1	0	3
Naar een café	0	1	0
Naar een JOP	0	1	5

Veruit de meeste jongeren in Holendrecht West gaan naar school of werk naar huis, waar meestal iemand is (85%). Net als in Zuidoost gaat ongeveer een derde van de jongeren naar een vriend(in). Minder jongeren dan gemiddeld in Zuidoost sporten na school (21% t.o.v. 30% in Zuidoost) en juist meer jongeren dan gemiddeld blijven na school rondhangen op het schoolplein (21% t.o.v. 10%).

Tabel 5.4 Wat mis je in je buurt? (in procenten)³⁵

	Gemiddeld Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
Voetbalveld	25	33	36
Pleintje	25	27	28
Hangplek	24	26	24
Speelplein	20	20	27
Grasveld	20	20	22
Skatebaan	17	18	25
Buurthuis	13	8	5
Jeugdthonk	11	11	15

Voetbalveldjes, pleintjes en een speelplein worden het meest gemist door de jongeren in Holendrecht West. Er is relatief weinig behoefte onder de jongeren aan een buurthuis.

Noot 34 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Noot 35 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

5.2 Risico's en kansen in Holendrecht West

5.2.1 Gezin

Tabel 5.5 Gezin

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
RISICOFACTOREN				
geschiedenis van probleemgedrag in het gezin	3	8	9	6
problemen met gezinsmanagement	27	24	25	22
conflicten in het gezin	25	25	28	25
ouders gedogen alcohol- en drugsgebruik	13	7	9	9
ouders gedogen antisociaal gedrag	4	6	7	6
BESCHERMENDE FACTOREN				
hechtingssterkte gezin	62	58	56	61
mogelijkheden tot positieve betrokkenheid	73	70	69	71
beloningen voor positieve betrokkenheid	75	76	75	75

- *Gunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos geven de jongeren uit Holendrecht West vaker aan dat zij in een hecht gezin opgroeien.
- *Ongunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost geven de jongeren uit Holendrecht West vaker aan dat hun ouders het gebruik van alcohol en drugs gedogen. Ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos wordt wat dit punt betreft geen verschil gevonden.

5.2.2 Individu en vrienden

Tabel 5.6 Individu en vrienden

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
RISICOFACTOREN				
vervreemding en opstandigheid	34	36	38	42
vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik	15	12	13	15
vroeg begin van antisociaal gedrag	16	15	16	7
positieve houding t.a.v. alcohol- en drugsgebruik	25	21	23	18
positieve houding t.a.v. antisociaal gedrag	23	23	26	26
omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken	19	14	16	14
omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen	6	8	10	8
BESCHERMENDE FACTOREN				
gezonde opvattingen en duidelijke normen	61	65	64	64
sociale vaardigheden	67	72	72	72

- *Gunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos geven de jongeren uit Holendrecht West aan dat zij pas op relatief late leeftijd beginnen met het vertonen van antisociaal gedrag. Verder staan zij afkeurend tegenover het gebruik van alcohol en drugs.
- *Ongunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos geven de jongeren uit Holendrecht West vaker aan dat zij zich vervreemd voelen van de maatschappij en dat zij opstandig zijn. Hiernaast geven de jongeren uit Holendrecht West ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost vaker aan dat zij niet afkeurend tegenover het vertonen van antisociaal gedrag staan. Ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos wordt wat dit punt betreft geen verschil gevonden.

5.2.3 School

Tabel 5.7 School

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
RISICOFACTOREN				
leerachterstanden	43	41	43	35
gebrek aan binding	30	30	34	29
BESCHERMENDE FACTOREN				
mogelijkheden tot positieve betrokkenheid	56	59	56	55
beloningen voor positieve betrokkenheid	61	70	68	69

- *Gunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos geven de jongeren uit Holendrecht West minder vaak aan dat zij leerachterstanden hebben.
- *Ongunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos geven de jongeren uit Holendrecht West minder vaak aan dat zij op school mogelijkheden tot positieve betrokkenheid geboden krijgen.

5.2.4 Buurt

Tabel 5.8 Buurt

	Baseline	Gemiddelde Zuidoost	Holendrecht/Reigersbos	Holendrecht West
RISICOFACTOREN				
gebrek aan binding met de buurt	29	32	39	57
verpaupering van de buurt	23	36	40	55
hoge mate van doorstroming in de buurt	19	19	21	24
verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens	26	50	50	42
normen die antisociaal gedrag bevorderen	33	34	36	40
BESCHERMENDE FACTOREN				
mogelijkheden tot positieve betrokkenheid	45	45	40	34
beloningen voor positieve betrokkenheid	47	48	45	40

- *Gunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos geven de jongeren uit Holendrecht West minder vaak aan dat er in hun buurt in harddrugs en wapens gehandeld wordt.
- *Ongunstig*: Ten opzichte van het gemiddelde van Zuidoost en ten opzichte van het gemiddelde van Holendrecht/Reigersbos scoort Holendrecht West op alle overige factoren die binnen dit domein zijn gemeten zeer ongunstig. Bij de risicofactoren geven de jongeren uit Holendrecht West vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet verbonden voelen met hun buurt, dat hun buurt verpauperd is, dat er veel doorstroming is en dat er normen heersen die antisociaal gedrag bevorderen. Bij de beschermende factoren geven de jongeren uit Holendrecht West minder vaak dan gemiddeld aan dat er in hun buurt mogelijkheden voor positieve betrokkenheid zijn en dat zij beloond worden voor positieve betrokkenheid.

6 Wat beweegt de jong volwassenen in Zuidoost?

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête onder de jong volwassenen in Zuidoost gepresenteerd. Eerst wordt ingegaan op de achtergrondkenmerken van de respondenten (paragraaf 6.1). Vervolgens worden de resultaten gepresenteerd (paragraaf 6.2). De resultaten worden aangevuld met relevante informatie uit de bestudeerde documenten.

6.1 Achtergrondkenmerken respondenten

In bijlage 5 staat een overzicht van de achtergrondkenmerken van de respondenten.

Er hebben jongeren van alle leeftijden tussen de 18 en 27 jaar meegedaan met het onderzoek. Iets meer vrouwen vulden de vragenlijst in (58% t.o.v. 42% mannen). Het merendeel van de respondenten is van Nederlandse herkomst (41%), gevolgd door respondenten van Surinaamse herkomst (24%). De meeste jong volwassenen die deelnamen aan het onderzoek wonen in Bijlmer Oost (31%), Gein (18%) en Holendrecht/Reigersbos (17%). Verder valt op dat 51% van de respondenten bij opleidingsniveau aangeeft dat zij HBO/universiteit volgt of heeft gevolgd. Dit betekent dat hoger opgeleiden oververtegenwoordigd zijn in het respondentenbestand.

6.2 Resultaten

6.2.1 Woonsituatie

In de enquête is aan de jong volwassenen gevraagd of zij kinderen hebben en of zij over eigen woonruimte beschikken.

Tabel 6.1 Woonsituatie, n=361

	%
Kinderen	
Heeft kinderen	7
Is alleenstaande ouder	*35
Maakt gebruik van kinderopvang	*50
Heeft problemen ondervonden bij het vinden van kinderopvang	**31
Woonruimte	
Beschikt over eigen woonruimte	29
Is tevreden met eigen woonruimte	***86
Is op zoek naar eigen woonruimte	****41

* Percentage is gebaseerd op respondenten die kinderen hebben (26 respondenten)
** Percentage is gebaseerd op respondenten die gebruik maken van kinderopvang (13 respondenten)
*** Percentage is gebaseerd op respondenten die eigen woonruimte hebben (103 respondenten)
**** Percentage is gebaseerd op respondenten die geen eigen woonruimte hebben (258 respondenten)

Kinderen

7% van de respondenten heeft kinderen (26 respondenten). Van hen is iets meer dan een derde alleenstaande ouder.

De helft van de ouders maakt gebruik van kinderopvang. Van gesubsidieerde kinderopvang wordt het meest gebruik gemaakt (76%), gevolgd door familie, vrienden en kennissen (31%) en gastouders (23%).

Bijna een derde van de ouders die gebruik maken van kinderopvang onderzocht problemen bij het vinden van geschikte opvang (31%).

Woonruimte

29% van de respondenten beschikt over eigen woonruimte (103 respondenten). Van hen is 86% tevreden met deze woning.

Van de respondenten die niet over eigen woonruimte beschikt is 41% hier wel naar op zoek. De helft van hen is korter dan één jaar op zoek (50%), de andere helft zoekt al langer dan één jaar (50%).

6.2.2 Vrije tijd, werk en financiën

Vrije tijd

Aan de respondenten is gevraagd waar zij in de afgelopen twee maanden in hun vrije tijd zijn geweest.

Tabel 6.2 Vrije tijd, n=361³⁶

	%
film	61
huisfeestje	46
café	35
bibliotheek	31
discotheek	30
cursus	16
sportkantine	15
museum	14
theater	13
houseparty	10
coffeeshop	9
festival	9
poolroom	8
buurthuis	6

Bijna tweederde van de jong volwassenen is in de afgelopen twee maanden naar de film geweest (61%). Verder geeft bijna de helft van de respondenten aan dat zij bij iemand thuis een feestje bezocht hebben (46%). Dit percentage ligt hoger dan het percentage respondenten dat aangeeft een café bezocht te hebben (35%).

Werk

In onderstaande tabel staat informatie over de arbeidssituatie van de respondenten. Onder arbeid wordt niet alleen het hebben van een (deeltijd)baan verstaan, maar ook het verlenen van mantelzorg (het zorgen voor of het doen van klusjes voor familieleden of vrienden van familieleden).

Noot 36 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Tabel 6.3 Werk, n=361

	%
Heeft (deeltijd)baan	67
Zorgt wel eens voor (vrienden) van familieleden	41
Doet wel eens klusjes voor (vrienden) van familieleden	57

67% van de respondenten heeft een baan of een deeltijdbaan.

41% geeft aan dat zij wel eens voor familieleden of vrienden van familieleden zorgen. Gemiddeld besteden zij hier 8 uur per week aan (minimum 1 uur; maximum 100 uur).

57% van de respondenten geeft aan dat zij wel eens klusjes doen voor familieleden of vrienden van familieleden. Gemiddeld besteden zij hier 4 uur per week aan (minimaal 1 uur; maximaal 35 uur).

Financiën

Tabel 6.4 Financiën, n=361

	%
Heeft inkomen, toelage en/of zakgeld	92
Heeft voldoende geld/inkomen	66
Heeft schulden	29

92% van de respondenten heeft inkomen (of een toelage of zakgeld). 66% geeft aan dat dit inkomen voldoende is.

Bijna één derde van de respondenten heeft schulden. In onderstaande tabel staat hoe groot de schulden zijn.

Tabel 6.5 Hoogte schulden, n=104

	%
0 t/m 2.500 euro	40
2.500 t/m 5.000 euro	18
5.000 t/m 15.000 euro	18
15.000 t/m 50.000 euro	15
Meer dan 50.000 euro	8

Het merendeel van de respondenten heeft een schuld die kleiner is dan 2.500 euro (40%). Bij 8% is de schuld hoger dan 50.000 euro. Verondersteld wordt dat het bij deze respondenten (deels) om een hypotheekschuld gaat. Wanneer deze respondenten buiten beschouwing gelaten worden, is de gemiddelde schuld 7.498 euro.

83% van de respondenten met schulden lost de schuld zelf af, soms met hulp van ouders (11%) en/of met hulp van instanties zoals schulpsanering (21%).

Documentenanalyse

De documentenanalyse leverde de volgende informatie op over de arbeids- en inkomenssituatie van jongeren in Zuidoost³⁷:

Noot 37 Bron: De staat van de jeugd, 2009. De gegevens hebben betrekking op 2008.

- In 2008 heeft 1,5% van de jongeren in Amsterdam (leeftijd 15-24 jaar) een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA, WAO, Wajong). In Zuidoost ligt dit percentage iets hoger, namelijk 2,2%. Dit percentage is het hoogst van alle stadsdelen in Amsterdam (gedeelte plaats met Amsterdam-Noord).
- In 2008 heeft 0,1% van de jongeren in Amsterdam (leeftijd 15-24 jaar) een werkloosheidsuitkering (WW). Dit is gelijk aan het percentage van Zuidoost (0,1%).
- Jongeren (15-23 jaar) die niet werken en niet op school zitten kunnen langs bij het Jongerenloket. Hier kunnen zij hulp krijgen bij het vinden van werk of een opleiding. In totaal zijn er in 2007 in Amsterdam 1.213 jongeren ingestroomd bij het Jongerenloket. Van hen keerde 21% terug naar school en 50% ging weer aan het werk. In Zuidoost stroomden 175 jongeren in. Van hen keerde 19% terug naar school en ging 36% weer aan het werk. In vergelijking met het stedelijke gemiddelde is het percentage jongeren dat terugkeert naar school dus vergelijkbaar in Zuidoost. Het percentage jongeren dat weer aan het werk gaat is echter aanzienlijk lager.
- In Amsterdam heeft 1,9% van de jongeren in leeftijd 18-24 jaar schuldhulpverlening. In Zuidoost is dit percentage meer dan twee keer zo hoog, namelijk 4,2%. Het is daarmee het hoogst van alle stadsdelen van Amsterdam.

6.2.3 Gezondheid

Gezondheid algemeen

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij hun gezondheid beoordelen. 74% geeft aan een goede gezondheid te hebben. 5% geeft aan dat hun gezondheid 'niet zo goed' of 'slecht' is.

Roken, alcohol- en drugsgebruik

Gevraagd is of de respondenten roken of drinken. Tevens is gevraagd of zij in de afgelopen vier weken soft- of harddrugs hebben gebruikt.

Tabel 6.6 Roken, alcohol- en drugsgebruik, n=361

	%
Rookt	20
Drinkt	62
Heeft softdrugs gebruikt in afgelopen vier weken	14
Heeft harddrugs gebruikt in afgelopen vier weken	3

20% van de respondenten rookt. 28% van de rokers geeft aan dat zij 16 sigaretten per dag of meer roken. 62% van de respondenten drinkt wel eens alcohol. 57% van de drinkers geeft aan dat zij in de afgelopen twee weken vijf of meer glazen bij één gelegenheid hebben gedronken. 16% deed dit drie keer of vaker. 14% van de respondenten heeft in de afgelopen vier weken softdrugs gebruikt. 4% gebruikte in de afgelopen vier weken 10 keer softdrugs of vaker. 3% van de respondenten gaf aan dat zij in de afgelopen vier weken harddrugs (XTC, speed, cocaïne of heroïne) gebruikten.

Misbruik en mishandeling

Tabel 6.7 Mishandeling en seksueel misbruik, n=361

	%
Is ooit mishandeld	12
Is ooit seksueel misbruikt	8

12% van de respondenten geeft aan dat zij wel eens mishandeld zijn. 8% geeft aan dat zij ooit seksueel zijn misbruikt.

Onveilig vrijen

In de vragenlijst is tevens gevraagd wat de respondenten van onveilig vrijen vinden. 55% van hen geeft aan dat zij dit nooit zouden doen, 14% sluit niet uit dit ooit te doen en 31% geeft aan dat zij dit wel eens hebben gedaan.

6.2.4 Wonen in Zuidoost

Aan de respondenten is gevraagd wat zij missen in hun buurt. Ook is gevraagd of zij lekker in hun vel zitten in Zuidoost en of zij in Zuidoost hun dromen kunnen waarmaken.

Tabel 6.8 Wat missen de respondenten in hun buurt? (n=361)³⁸

	%
pleintje	14
grasveld	14
uitgaansmogelijkheden	13
voetbalveld	12
hangplek	12
speelplein	11
buurthuis	9
skatebaan	6
jeugdhonk	5
sportmogelijkheden	5
winkels	4

13% geeft aan dat er onvoldoende uitgaansmogelijkheden voor jong volwassenen in Zuidoost zijn. Het gaat met name om het ontbreken van (eet)cafés, restaurantjes en terrasjes. Ook geven de respondenten aan dat zij het ontbreken van een coffeeshop in Zuidoost als gemis zien. Bij het ontbreken van sportmogelijkheden worden een zwembad, een basketbalveld en (betaalbare) fitnesscentra genoemd. Net als de jongeren geven de jong volwassenen aan dat de bestaande voetbalveldjes vaak als uitlaatplekken voor honden worden gebruikt. De jongvolwassenen dragen zelf een oplossing voor dit probleem aan: plaats hekken om de voetbalveldjes.

Tabel 6.9 Tevreden in Zuidoost? (n=361)

	%
Zit lekker in zijn/haar vel in Zuidoost	83
Kan in Zuidoost zijn/haar dromen waarmaken	45

Noot 38 Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Het merendeel van de respondenten zit lekker in zijn vel in Zuidoost. Bijna de helft is van mening dat hij zijn dromen in Zuidoost kan waarmaken.

Opmerkingen van respondenten

Aan het einde van de vragenlijst konden de respondenten hun opmerkingen en ideeën kwijt. Hieronder volgt een overzicht van de gegeven antwoorden.

Veiligheid

- **Veiligheid:** De jong volwassenen geven aan dat zij zich –met name ‘s avonds- niet veilig voelen in Zuidoost.
- **Drugs:** De handel en het gebruik van drugs veroorzaken veel overlast in Zuidoost. Het openen van (één of meerdere) coffeeshops kan een oplossing zijn voor dit probleem: dealers krijgen zo een kleinere markt en de overlast die zij op straat veroorzaken kan hierdoor worden teruggedrongen. Bovendien hebben de gebruikers een plek om te blowen en hoeven ze dit niet op straat te doen.
- **Hangjongeren:** De jong volwassenen geven aan dat zij (en mensen die bij hen op bezoek komen) de aanwezigheid van hangjongeren in winkelcentra en op straat beangstigend vinden. Als oplossing dragen de respondenten meer politiesurveillance aan.

Leefbaarheid

- **Vuilnis:** De jong volwassenen geven aan dat er altijd troep op straat ligt en dat grof vuil te vroeg buiten wordt gezet. Er zouden meer vuilnisbakken geplaatst moeten worden en vaker boetes gegeven moeten worden.
- **Schoonmaak:** Er moet meer worden schoongemaakt in Zuidoost. Niet alleen op straat, maar ook in de portieken en in de bergingen. De buurt wordt hierdoor netter en leefbaarder.

Winkels

- **Amsterdamse Poort:** Door de Amsterdamse Poort uit te breiden met winkels die ook in de binnenstad zitten wordt Zuidoost dynamischer. De bewoners van Zuidoost blijven in Zuidoost om te winkelen en het trekt mensen van buiten Zuidoost aan. Zij kunnen hun bezoek aan de Amsterdamse Poort dan mooi combineren met een bezoek aan de Arena, HMH en de bioscoop.

Wonen

- **Studentenhuisvesting:** Er zouden meer studenten gehuisvest moeten worden in Zuidoost. Dit maakt de buurt gezelliger en gevarieerder.
- **Jongeren:** Er worden momenteel te veel dure koopwoningen gebouwd en hierdoor zijn er te weinig woningen voor jongeren. Sociale huurwoningen worden steeds schaarser.

Uitgaansgelegenheid

- **Te weinig uitgaansmogelijkheden voor jongvolwassenen:** Jongvolwassenen uit Zuidoost zijn gedwongen om naar het Centrum te gaan. Het zou fijn zijn als er ook in Zuidoost leuke uitgaansgelegenheden komen waar zij elkaar kunnen ontmoeten, een drankje kunnen drinken en bijvoorbeeld een potje te poolen. Ook een podium voor kleinkunst zou leuk zijn. Er is veel muzikaal talent in Zuidoost.

- Gezellig plein met kroegen, zoals bijvoorbeeld het Leidseplein: De huidige kroegen van Zuidoost zitten te ver van elkaar en bedienen een oudere doelgroep. Vanwege het ontbreken van leuke cafeetjes waar na afloop van een film gezellig nog iets gedronken kan worden, kiest een aantal respondenten er voor om niet in Zuidoost naar de film te gaan, maar in het centrum.
- Driemond: In Driemond is niets te doen voor jongeren. Een buurthuis of een hangplek is wenselijk.

Vervoer

- Metro: De jong volwassenen geven aan dat zij graag willen dat de metro ook 's nachts rijdt. Met name op uitgaansavonden is het vervelend dat er alleen een nachtbus tussen Zuidoost en het Centrum rijdt.

Tot slot

Veel jong volwassenen vinden een enquête onder jong volwassenen een goed initiatief. Zij geven aan dat zij ook graag op directe wijze door het stadsdeel benaderd willen worden. Er zou intensiever ingegaan moeten worden op deze groep. Jongvolwassenen hebben veel goede ideeën!

7 Overgang basisonderwijs/voortgezet onderwijs

Wanneer jongeren problemen ondervinden bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, is de kans groter dat zij uitvallen op school. Daarom is aan de 12 tot en met 17 jarigen en de jong volwassenen gevraagd of zij problemen hebben ondervonden bij de overgang naar het voortgezet onderwijs, of zij denken dat een speciale training hierbij had kunnen helpen en of zij het onderwijs gekregen hebben dat ze wilde hebben. Tevens is aan leerlingen van groep 8 gevraagd hoe zij tegen de aankomende overgang naar het voortgezet onderwijs aankijken.

7.1 Terugblik op de overgang

Tabel 7.1 Overgang volgens 12 t/m 17 jarigen (n=1113) en jong volwassenen (n=361) in percentages

	12 t/m 17 jarigen	Jong volwassenen
Heeft problemen ondervonden bij overgang van PO naar VO	9	11
Denkt dat speciale hulp of training hierbij had kunnen helpen	*50	**70
Heeft VO gekregen dat hij/zij wilde	78	80

* Percentage is gebaseerd op respondenten die problemen hebben ondervonden bij de overgang PO naar VO (104 respondenten)

** Percentage is gebaseerd op respondenten die problemen hebben ondervonden bij de overgang PO naar VO (39 respondenten)

Ongeveer één op de tien 12 tot en met 17 jarigen (104 respondenten) en jong volwassenen (39 respondenten) geeft aan dat zij problemen hebben ondervonden bij de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Van de 12 tot en met 17 jarigen denkt ongeveer de helft dat speciale hulp of een speciale training hierbij had kunnen helpen. Bij de jong volwassenen zijn dit er meer, namelijk 70%.

Aan alle respondenten is gevraagd of zij het voortgezet onderwijs gekregen hebben dat zij wilden. Zowel bij de 12 tot en met 17 jarigen als bij de jong volwassenen is de meerderheid van de respondenten van mening dat dit het geval is.

Redenen dat jong volwassenen niet het voortgezet onderwijs gekregen hebben dat zij wilden zijn: onderwijsniveau was te laag (53%), slechte begeleiding/voorlichting over onderwijsmogelijkheden (28%), slechte kwaliteit van het onderwijs (15%) en slechte aansluiting van de inhoud van het lesprogramma bij praktijk (5%).

7.2 Vooruitkijken naar overgang

De groep 8 leerlingen moeten de overstap naar het voortgezet onderwijs nog maken. Hen is gevraagd hoe zij hier tegen aan kijken.

Alle 197 leerlingen weten al naar welke middelbare school ze gaan. Iets meer dan de helft van de leerlingen gaat naar een middelbare school in Zuidoost (54%).

Scholen die het meest genoemd worden in Zuidoost zijn Openbare Scholengemeenschap Bijlmer (23%), Scholen Gemeenschap Reigersbos (19%) en het Augustinus College (7%).

Twee veelgenoemde scholen buiten Zuidoost zijn het Vechtstede College (10%) en het Casparus College (6%), beide in Weesp.

Onderstaande tabel laat zien dat twee derde van de leerlingen naar een brugklas op vmbo en/ of havo niveau gaat en een derde naar havo en/of vwo niveau.

Tabel 7.2 Onderwijsniveau brugklas, n=197

	%
Vmbo	46
Vmbo/Havo	14
Havo	7
Havo/Vwo	20
Vwo	11
Anders	2

Bij 54% van de respondenten is de school waar ze heen gaan, ook de school waar ze graag naar toe willen. De respondenten die liever naar een andere school gaan (27 respondenten), is gevraagd wat daar de reden van is. De voornaamste reden is: die school lijkt me leuker (37%), het onderwijs is er beter (19%), ik ken er meer mensen/mijn vrienden gaan er ook heen (15%) en het is dichterbij (11%).

Tabel 7.3 Hoe vind je het om naar de middelbare school te gaan, n=188

	%
Leuk, ik kan niet wachten	38
Leuk, maar wel spannend	37
Vooral spannend, wat staat me te wachten	20
Niet leuk	5

Bovenstaande tabel laat zien dat het merendeel van de leerlingen het leuk vindt om naar het voortgezet onderwijs te gaan. De leerlingen konden een toelichting geven op hun antwoord. Hieruit blijkt dat de leerlingen die niet kunnen wachten om naar de middelbare school te gaan (38%) vooral zin hebben in een nieuwe ervaring. Ze zien er naar uit om nieuwe mensen te ontmoeten en nieuwe dingen te leren.

Andere leerlingen (37%) vinden het ook wel spannend om een hele nieuwe omgeving te leren kennen. Ze weten niet precies wat hen te wachten staat, hoe de docenten en medeleerlingen zullen zijn. Maar ze vinden het ook wel leuk en hebben er zin in.

Slechts een kleine groep (5%) vindt het niet leuk om naar het voortgezet onderwijs te gaan. Deze leerlingen kijken op tegen het huiswerk dat ze dan moeten maken en verwachten daardoor ook minder tijd te hebben voor vrienden. Enkel vinden het niet leuk omdat ze bang zijn dat andere kinderen hen gaan pesten.

73% van de groep 8 leerlingen heeft hulp gekregen om zich extra voor te bereiden op de middelbare school. Uit onderstaande tabel blijkt dat vooral de familie ondersteuning (76%) biedt, gevolgd door een leerkracht of interne begeleider op school (59%).

Tabel 7.4 Hulp bij voorbereiding middelbare school*, n=145

	%
Ouders, broers, zussen, familie	76
Leerkracht, interne begeleider op school	59
Oudere vrienden of vriendinnen	26
Anders	3

* Meerdere antwoorden waren mogelijk

8 Visie van sleutelfiguren

8.1 Uitgangspunten van het beleid³⁹

Stadsdeel Zuidoost gaat uit van drie programmalijnen:

- 1 Succesvolle schoolloopbaan en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Prioriteiten hierbij zijn:
  - uitbouwen van voor- en vroegschoolse educatie;
  - bevorderen van doorstroom naar hogere vormen van vervolgonderwijs;
  - verbeteren van de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt.
- 2 Sluitende zorgstructuur en veiligheid voor de jeugd. Prioriteiten hierbij zijn:
  - een sluitende zorgstructuur in Zuidoost;
  - een versterkte zorgstructuur in PO en VO;
  - gezinsgerichte opvoed- en opgroeiondersteuning;
  - doorontwikkelen ouder en kind centra;
  - ontwikkelen van een CJG;
  - ketenaanpak tienermoeders;
  - ketenaanpak jeugd en veiligheid.
- 3 Talentontwikkeling, ontplooiing en participatie in een uitdagende leer- en leefomgeving. Prioriteiten hierbij zijn:
  - doorontwikkelen van Brede School;
  - herijking jeugdwelzijn;
  - bevorderen van jongerenparticipatie.

Naast onderwijs en opvoeding moet er geïnvesteerd worden in uitdagende vrijetijdsbesteding met brede talentontwikkeling als doel. Jongeren moeten zich kunnen ontplooien in sport en kunst en cultuur, maar ook op andere gebieden. Door de activiteiten binnen het jongeren- en meidenwerk te richten op talentontwikkeling en het bevorderen van sociale competenties, wordt bijgedragen aan een succesvolle schoolloopbaan.

Het stadsdeel wil de talentontwikkeling van jongeren stimuleren door een breed en toegankelijk aanbod mogelijk te maken van voor- en naschoolse activiteiten. Het gaat met name om talenten op het gebied van muziek en dans. De laatste tijd wordt echter ook steeds meer aandacht besteed aan het ontwikkelen van talenten op het gebied van theater en zaken die hiermee samenhangen, zoals decor en organisatie etc.

Binnen het jeugdwelzijnswerk moet prioriteit gegeven worden aan professionalisering van het jongerenwerk, scheiding van beheer en programmering en intensivering van de participatie van kinderen en jongeren tot 18 jaar. Wat participatie betreft wil het stadsdeel de jongeren actief betrekken bij de beleidsvorming en de uitvoering van activiteiten op terreinen die voor hen van belang zijn, zodat zij in staat worden gesteld om een constructieve bijdrage te leveren aan hun woonomgeving.

Noot 39 Bron: Uitvoeringsprogramma Jong Zuidoost

8.2 JARZO

Om de participatie van jongeren in Zuidoost te bevorderen heeft de stadsdeelraad in 2002 de Jongeren Adviesraad Zuidoost (JARZO) ingesteld⁴⁰. Deze adviesraad vertegenwoordigt alle jongeren in Zuidoost en adviseert het stadsdeel gevraagd en ongevraagd bij de beleidsvorming en -uitvoering van verschillende thema's die de jeugd in Zuidoost aangaan. Verder organiseert JARZO debatten voor jongeren en reikt jaarlijks een stimuleringsprijs uit aan het beste jongereninitiatief van Zuidoost. JARZO hanteert net als alle andere adviesorganen in Zuidoost een vacatieregeling voor haar leden.

Volgens de woordvoerder van JARZO bestaan JARZO momenteel uit acht actieve leden. Zij vormen wat etniciteit en opleidingsniveau betreft een goede afspiegeling van de totale groep jongeren in Zuidoost. Qua leeftijd is de afspiegeling minder goed: alle leden zijn ouder dan 20. Gebleken is dat jongere jongeren wel interesse hebben in de activiteiten van JARZO, maar dat het moeilijk is om hen te binden.

Meestal brengt JARZO ongevraagd advies uit. De adviezen hebben betrekking op diverse onderwerpen. Momenteel ligt de focus op huisvesting. Verzoeken tot gevraagd advies worden eigenlijk alleen door beleidsmedewerkers ingediend. Het is in de afgelopen 1,5 jaar niet voorgekomen dat het stadsdeelbestuur JARZO vroeg om advies uit te brengen.

De jongeren van JARZO voelen zich over het algemeen serieus genomen. Er wordt altijd naar hen geluisterd. De jongeren merken echter niet dat er iets met de adviezen wordt gedaan, zij horen er in ieder geval nooit iets over terug. Het is dan ook niet bekend of hun adviezen ook daadwerkelijk worden gebruikt bij het vormgeven van het beleid. Een ander knelpunt is dat het stadsdeel de jongeren van JARZO vaak vraagt om advies te geven over onderwerpen die niet of in mindere mate interessant zijn voor de jongeren. JARZO ervaart het dan min of meer als verplichting om gehoor te geven aan deze verzoeken. Het stadsdeel zou zich meer moeten realiseren dat JARZO uit vrijwilligers bestaat en dat zij deze vrijwilligers niet als professionals moet benaderen. Bovendien moet het stadsdeel zich meer realiseren dat JARZO een kleine club is en dat dus steeds dezelfde jongeren worden belast.

8.3 Jongerenwerk

Visie op het jongerenwerk

Het jongerenwerk moet volgens de sleutelfiguren op twee manieren geprofessionaliseerd worden:

- **Relatie jongerenwerker/jongeren:** Jongerenwerkers moeten stoppen met teveel aan de kant van de jongeren willen zitten, teveel vriendjes met de jongeren willen zijn. Er moet sprake zijn van een agogische relatie tussen de jongerenwerker en de jongeren.
- **Verzakelijking:** het moet meer om de kwaliteit en minder om de kwantiteit gaan. Het is belangrijker om kleine groepen op een goede manier te bereiken, dan grote groepen half. Educatieaspect moet als rode draad door het jongerenwerk heenlopen, focus moet liggen op talentontwikkeling. Er moet aandacht zijn voor de hele ontwikkelingslijn, sport en onderwijs moeten ook een plaats krijgen in het jongerenwerk.

Noot 40 Bron: Jeugdparticipatie in beweging.

De sleutelfiguren zijn van mening dat het stadsdeel teveel een probleemgerichte benadering jegens de jongeren heeft. Hierdoor worden de kwaliteiten van de jongeren over het hoofd gezien. Dit werkt door in het beleid van het stadsdeel: er wordt veel geld gestoken in trajecten voor risicojongeren, maar voor jongeren die niet strikt binnen dit plaatje passen, zijn er weinig mogelijkheden.

Het stadsdeel wil in de resultaten zien dat jongeren worden toegeleid en worden doorverwezen naar de hulpverlening. Voor veel jongeren is dit echter niet nodig. Zij hebben aan een beetje coaching en aandacht genoeg om verder te kunnen. Dit levert echter geen resultaten op die de gemeente wil zien.

Wat betreft het jongerenwerk zou het stadsdeel een tweesporenbeleid moeten volgen:

- Door middel van regulier aanbod moet positiever worden ingestoken op jongeren die competenties hebben. Zij moeten worden gestimuleerd om hun kansen te benutten. De focus moet liggen op talentontwikkeling.
- Door middel van preventief aanbod moet het stadsdeel zich richten op risicojongeren. Deze jongeren hebben hulp nodig.

Doelgroep

De jongeren die gebruik maken van het jongerenwerk hebben gemeen dat ze gemotiveerd zijn om iets met hun leven te doen. Alle activiteiten zijn op basis van vrijwilligheid. Jongeren die geen behoefte hebben aan dergelijke voorzieningen worden niet bereikt.

Er wordt veel publiciteit gemaakt voor activiteiten voor jongeren. Volgens de jongerenwerkers zijn dan ook alle jongeren in Zuidoost op de hoogte van het bestaan van de voorzieningen. Sommige jongeren komen alleen bij evenementen. Er zijn ook jongeren die helemaal niet komen. Dit komt niet doordat er geen geschikt aanbod voor hen is, maar doordat de jongeren überhaupt niet gemotiveerd zijn om met de projecten mee te doen of doordat zij er geen behoefte aan hebben.

Aanbod voorzieningen in Zuidoost

In Zuidoost zijn maar weinig voorzieningen voor jongeren. Sinds de sluiting van twee locaties is er alleen nog No Limit, een nieuw jongerencentrum in Gein en een kleine locatie in Venserpolder. No Limit heeft voldoende capaciteit voor alle jongeren die zouden willen komen (450 per dag) en de programmering biedt voor ieder wat wils. De locatie in Venserpolder is te klein voor het aantal jongeren in deze buurt en bovendien alleen geschikt voor tieners terwijl er veel jongere kinderen zijn.

Wat uitgaansgelegenheden betreft is er weinig aanbod voor jongeren in de leeftijd 15-18 jaar. Doordat oudere jongeren mobieler zijn, speelt dit probleem bij hen minder. Het stadsdeel is bezig met een inhaalslag, voornamelijk binnen het tienerwerk en dan met name het meidenwerk. Omdat de helft van de jongeren buiten Zuidoost op school zit, is de hypothese dat zij na schooltijd blijven plakken in de buurt van hun school en dus gebruik maken van uitgaansmogelijkheden in andere stadsdelen.

8.4 Jeugd en veiligheid

Tot de doelgroep van Jeugd en Veiligheid behoren hinderlijke, overlastgevende en criminele groepen. De nadruk ligt op overlastgevend en crimineel.

De aanpak vanuit Jeugd en Veiligheid richt zich op drie domeinen:

- 1 Fysiek: door middel van aanpassingen aan de sociale omgeving. Zo was er in de H-buurt veel overlast van te hard rijdende brommers. Door middel van omleidingen in de weg is deze overlast nu verminderd. In Holendrecht is ter doorbreking van een vluchtroute een hek geplaatst op een weg.
- 2 Individuele (persoonsgerichte) aanpak: Hierbij werkt het stadsdeel samen met justitie, politie en zorgtrajecten als jeugdzorg, DWI etc. Het stadsdeel krijgt op verschillende domeinen informatie over individuele jongeren. Er wordt nauw samengewerkt met de politie. Medewerkers van Spirit gaan bij de jongeren thuis langs. Ook de ouders worden betrokken.
- 3 Groepsaanpak: Hierbij wordt geprobeerd om jeugdigen toe te leiden naar activiteiten. De jongeren krijgen alternatieven voor hun gebruikelijke bezigheden (bijvoorbeeld hangen op straat) geboden.

Uitgangspunt van Stadsdeel Zuidoost is dat zij met jongeren die hinderlijk, overlastgevend of crimineel gedrag vertonen in gesprek gaat. Door de jongeren te betrekken, wordt samen met de jongeren bekeken hoe de problemen die zij veroorzaken kunnen worden opgelost.

In Holendrecht is op 8 maart 2010 jongerencentrum Royal gesloten. De reden is dat de groep jongeren die hier gebruik van maakte ernstige psychosociale problemen had en te zware doelgroep was voor het reguliere Sociaal Cultureel Werk. Bovendien hadden zich enkele incidenten voorgedaan. Momenteel is er geen plek meer voor deze jongeren. Er wordt bekeken of er ander aanbod voor deze jongeren kan komen.

Voor de jongeren is een informatieavond georganiseerd om te kijken wat zij zelf willen in de buurt. Deze avond werd gehost voorgezeten door één van de jongeren. Hierdoor was de animo voor de avond groot. Naar aanleiding van de avond kwamen de volgende wensen van de jongeren naar voren:

- Voetbal: inmiddels wordt er wekelijks onder begeleiding van een trainer gevoetbald. Tijdens de training krijgen de jongeren tevens andere vaardigheden bijgebracht (op tijd komen, niet binnen blowen). Doel is dat de jongeren door het leren van deze vaardigheden ook bij reguliere sportverenigingen kunnen gaan sporten.
- Excursies: er wordt gedacht aan bijvoorbeeld paintball. Ook hier is de achterliggende gedachte jongeren vaardigheden te leren.
- Cursus computervaardigheid: per 1 juni worden er een cursus computervaardigheid aangeboden in het community center van Holendrecht.
- Meidenwerk.
- Fitnessstoestellen voor buiten: deze worden binnenkort geplaatst.

8.5 Problemen van jongeren/jong volwassenen in Zuidoost

- **Huisvesting en illegaliteit:** Huisvesting is een probleem voor veel jongeren. Jongeren die niet meer thuis kunnen wonen, worden het huis uitgezet door hun ouders (vaak de moeder) en hebben dan geen woning. Omdat ze geen woonduur hebben, komen ze niet in aanmerking voor woonruimte via de woningcorporatie en staan ze op straat.

Ook illegaliteit (het niet ingeschreven staan) is een probleem dat veel voorkomt. Illegaliteit ontstaat vaak doordat jongeren schulden hebben en de ouders bang zijn voor deurwaarders. Men is niet op de hoogte van de mogelijkheid om alleen in te schrijven voor een postadres. Voorheen kon Streetcornerwork een postadres voor jongeren verzorgen, maar sinds dit jaar kan dit alleen nog bij DWI. Dit is echter erg ingewikkeld. Het is veel gemakkelijker als jongeren binnen hun eigen netwerk ergens een postadres kunnen krijgen.

- **Het vinden van stageplaatsen:** Vooral voor jongeren die MBO niveau 1 of 2 doen is het moeilijk om stageplaatsen te vinden. Dit is soms een reden om te stoppen met school. De jongeren leren te weinig op school en hebben bedrijven hierdoor te weinig bieden. De jongerenwerkers geven aan dat zij de jongeren graag meer zouden willen coachen op competenties, onder andere door ze positieve aandacht te geven.
- **Aansluiting opleiding met praktijk:** Het opleidingsniveau van het MBO sluit vaak niet goed aan bij de praktijk. Vooral de taal- en schrijfvaardigheid van jongeren is slecht. Daarnaast ontbreekt het jongeren die op school zitten vaak aan basale sociale competenties (bijvoorbeeld op tijd komen).
- **Jongeren die intelligenter zijn dan hun ouders:** Jongerenwerkers geven aan dat er in Zuidoost een groep kansrijke jongeren woont die door hun ouders niet begrepen wordt, doordat de ouders een lager intelligentieniveau dan hun kinderen hebben en/of de Nederlandse taal/samenleving niet kennen. Deze jongeren hebben het vaak heel moeilijk thuis en komen niet volledig tot bloei. Ze zakken af van een hoog potentieniveau naar de probleemgroep. Voor deze groep jongeren kan weinig geboden worden omdat ze niet vallen onder de noemer 'risicjongere'.

8.6 Knelpunten

De geïnterviewde sleutelfiguren geven aan dat zij tegen de volgende knelpunten aanlopen:

Gebrekkige informatievoorziening naar jongeren

- **Onbekendheid met het bestaan van instanties en mogelijkheden:** Jongeren zijn niet goed op de hoogte van instanties en mogelijkheden die er zijn op allerlei gebieden: woning, DWI, sportsubsidie, andere subsidies. Jongerenwerkers kunnen deze zaken wel uitleggen, maar zij bereiken niet alle jongeren. Probleem is dat nu pas met jongeren aan de slag wordt gegaan als het probleem al bestaat. Het zou beter zijn alle jongeren, ook degenen met wie het goed gaat, voor te lichten over zaken als wonen en inschrijven bij een woningcorporatie. Hierin zouden scholen een rol kunnen spelen. Scholen hebben nu vaak wel zorgcoördinatoren, maar deze komen pas in beeld als er zorgen en problemen zijn, ze hebben geen preventieve functie. Dit zou wel moeten: kinderen hebben de juiste informatie nodig om op te groeien, ongeacht hun achtergrond en risicoprofiel. Het Jongeren Informatie Punt (digitaal en fysiek) dat nu wordt ingesteld zou hierin een rol kunnen spelen.

Jongerenwerk

- **Vrijblijvende houding van sommige jongerenwerkers:** Er moeten strengere eisen worden gesteld aan de jongerenwerkers. Het vrijblijvende moet er van af (jongerenwerkers die komen wanneer ze zin hebben, jongerenwerkers die samen met jongeren blowen/drinken). De jongerenwerkers moeten beter worden begeleid.
- **Slechte afstemming programma's jongerenwerk:** Programmering van de jongerencentra kan beter op elkaar afgestemd worden. Nu worden soms tegelijkertijd op verschillende locaties min of meer dezelfde activiteiten aangeboden. Het stadsdeel kan hier een grotere rol in spelen.

Houding van de ambtenaren

- **Te grote afstand ambtenaren/samenleving:** Ambtenaren en beleidsmakers weten onvoldoende wat er speelt in het veld, op straat, achter de nieuwbouw. Om te besluiten of bepaalde projecten moeten worden gecontinueerd, moet de gemeente weten wat ze inhouden. De ambtenaren moeten zelf komen kijken en in gesprek gaan met de uitvoerders die dagelijks met de jongeren en hun problemen te maken hebben. De uitvoerders geven aan dat zij graag met de Raad om de tafel gaan.
- **Desinteresse bij beleidsmakers:** het lijkt wel alsof de ambtenaren niet van jongeren houden, alsof ze geen interesse in ze hebben. Beleid moet je samen met de jongeren maken. Dit gebeurt niet in Zuidoost. Hierdoor voelen de jongeren zich niet gehoord.

Regierol stadsdeel

- **Te beperkte regierol van het stadsdeel:** het stadsdeel vervult haar regierol ten aanzien van de hulpverlening in onvoldoende mate. Er zijn nog steeds niches, verschillende instanties werken teveel in hun eigen gebiedje en er is onvoldoende samenwerking onderling. Het stadsdeel moet er voor zorgen dat jongeren van alle leeftijden ondersteuning krijgen en dat er continuïteit is in het aanbod. Nu werkt iedereen vanuit een eigen kader, met een eigen doelgroep en grenzen.
- **Gebrekkige interne organisatie stadsdeel:** Het stadsdeel moet eens kritisch kijken naar de interne organisatie en in kaart brengen waar alle afdelingen mee bezig zijn. De afzonderlijke afdelingen werken te vaak langs elkaar heen en doen dubbel werk.
- **Korte termijn visie huidige projecten:** Vaak ontbreekt het aan continuïteit. Als het project is afgelopen, is er niets meer. Er wordt teveel op korte termijn gedacht.

9 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten samengevat en worden conclusies getrokken.

In paragraaf 9.1 worden tevens veelbelovende en effectieve CtC-programma's genoemd die ingezet kunnen worden om risicofactoren tegen te gaan en beschermende factoren te versterken. Voor meer informatie over de programma's wordt verwezen naar <http://www.ctcholland.nl/>.

Opgemerkt wordt dat de programma's slechts genoemd worden als mogelijke programma's die ingezet kunnen worden. Aanbevelingen over welke programma's daadwerkelijk ingezet moeten worden kunnen pas worden gedaan nadat overlap en lacunes in het bestaande aanbod aan programma's in Zuidoost in kaart zijn gebracht.

9.1 Wat beweegt de jongeren in Zuidoost?

Zuidoost totaal

- *Criminaliteit en veiligheid:* Vergeleken met de baseline geven in Zuidoost bijna drie keer zo veel jongeren aan dat ze in de afgelopen 12 maanden iemand in elkaar sloegen (8%; 3% baseline). Verder geven de jongeren uit Zuidoost vaker aan dat ze iets uit een winkel hebben gestolen (5%; 2% baseline).
- *Roken, alcohol en drugs:* de jongeren uit Zuidoost geven minder vaak aan dat ze in de afgelopen vier weken sigaretten rookten (9%; 15% baseline) en alcohol dronken (25%; 44% baseline). Ongeveer even veel jongeren als landelijk geven aan dat ze in de afgelopen vier weken hebben gebloed (6%; 5% baseline). Veelvuldig roken, drinken en blowen komen in Zuidoost ten opzichte van de baseline minder vaak voor.
- *Gezondheid:* De jongeren uit Zuidoost geven vaker aan dat zij het eens zijn met de stellingen die gaan over depressie.
- *Seksualiteit:* Zuidoost valt op door het relatief hoge percentage jongeren dat in de afgelopen 12 maanden seks had met een onvaste partner (8%; 5% baseline). Het percentage jongeren dat met meer dan twee onvaste partners seks had ligt in Zuidoost zelfs aanzienlijk hoger dan gemiddeld (51%; 37% baseline). Condoomgebruik is voor Zuidoost vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde. Zuidoost valt verder op door het hoge percentage meisjes dat ooit zwanger is geweest (3%; 1% baseline).
- *Misbruik en mishandeling:* Het percentage jongeren dat aangeeft ooit seksueel misbruikt te zijn ligt in Zuidoost iets hoger dan gemiddeld (5%; 3% baseline).
- *Schoolverzuim:* In Zuidoost wordt iets meer gespijbeld dan in de rest van Nederland (7%; 5% baseline). Hiernaast geven de jongeren uit Zuidoost iets vaker aan dat zij in de afgelopen 12 maanden de klas uitgestuurd zijn (43%; baseline 40%).
- *Armoede:* In Zuidoost geeft 7% van de jongeren aan dat allebei hun ouders werkloos zijn. Dit is meer dan twee keer zo hoog als het landelijke percentage, dat op 3% ligt.

- *Vrije tijd:* De jongeren gaan in hun vrije tijd vaak naar de film (52%) of naar de bibliotheek (51%). 75% van de jongeren uit Zuidoost gaat na school of werk meestal naar huis, waar meestal iemand is. Bijna een derde van de jongeren bezoekt na school of werk meestal een vriend of vriendin (30%). Verder geeft bijna een derde van de jongeren uit Zuidoost aan dat zij na school of werk sporten (30%). Rondhangen op straat wordt door 12% van de jongeren uit Zuidoost gebezigd.
- *Wonen in Zuidoost:* Een kwart van de jongeren geeft aan dat zij in hun buurt een voetbalveld (25%), pleintje (25%) of hangplek (24%) missen.

Kansen en risico's in Zuidoost

- *Gezin:* Ongunstig is dat de jongeren in Zuidoost vaker dan gemiddeld opgroeien in gezinnen met een geschiedenis van probleemgedrag en dat de gezinnen minder hecht zijn. Verder geven de jongeren uit Zuidoost vaker dan gemiddeld aan dat hun ouders antisociaal gedrag gedogen en dat hun ouders hen relatief weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid bieden. Gunstig is dat de jongeren uit Zuidoost minder vaak aangeven dat er binnen hun gezin problemen met gezinsmanagement (conflicten over regels etc.) zijn. Bovendien geven de jongeren minder vaak aan dat hun ouders het gebruik van alcohol en drugs gedogen.
- *Individu en vrienden:* Ongunstig is dat de jongeren uit Zuidoost vaker dan gemiddeld het gevoel hebben dat ze buiten de maatschappij vallen en vaker opstandig zijn. Verder geven ze vaker aan dat ze omgaan met vrienden die antisociaal gedrag vertonen. Gunstig is dat de jongeren uit Zuidoost in mindere mate blootgesteld worden aan risico's die te maken hebben met alcohol en drugs en dat zij vaker beschikken over duidelijke normen omtrent wenselijk gedrag. Bovendien hebben zij betere sociale vaardigheden dan hun leeftijdsgenoten in de rest van Nederland.
- *School:* Binnen het schooldomein scoort Zuidoost zeer gunstig; vergeleken met het landelijke gemiddelde hebben de jongeren uit Zuidoost minder vaak leerachterstanden en geven zij vaker aan dat hun school hen op een positieve manier betreft en beloont.
- *Buurt:* Binnen het buurtdomein scoort Zuidoost ongunstig; vergeleken met het landelijke gemiddelde voelen de jongeren uit Zuidoost zich in mindere mate verbonden met hun buurt en geven zij vaker aan dat hun buurt verpauperd is en dat er harddrugs en wapens te verkrijgen zijn.

Algemeen oordeel Zuidoost

In vergelijking met de landelijke baseline gaat het wat veel gedragingen betreft gemiddeld tot zeer goed met de jongeren uit Zuidoost. Zo wordt er in Zuidoost minder gerookt en alcohol gedronken dan in de rest van Nederland. Verder scoren de jongeren uit Zuidoost zeer gunstig binnen de domeinen 'individu en vrienden' en school. Dit betekent dat de jongeren uit Zuidoost vergeleken met de jongeren in de rest van Nederland in mindere mate worden blootgesteld aan risico's die gelegen zijn binnen deze domeinen.

Bijlmer Centrum

- *Criminaliteit en veiligheid:* De jongeren uit Bijlmer Centrum geven het vaakst aan dat zij lid zijn van een jeugdbende (4%; 3% Zuidoost).
- *Roken, alcohol en drugs:* Gunstig is dat zij minder vaak dan gemiddeld roken (4%; 9% Zuidoost) en alcohol drinken (23%; 25% Zuidoost).
- *Schoolverzuim:* In Bijlmer Centrum wordt minder vaak een hele dag gespijbeld (4%; 7% Zuidoost).

- *Werk en financiën:* Het percentage jongeren dat schulden heeft ligt in Bijlmer Centrum iets hoger dan gemiddeld (4%; 3% Zuidoost).
- *Mantelzorg:* Van alle jongeren in Zuidoost verlenen de jongeren uit Bijlmer Centrum het minst vaak mantelzorg, zoals het zorgen voor (vrienden van) familieleden (46%; 54% Zuidoost) of het doen van klusjes voor (vrienden van) familieleden (61%; 64% Zuidoost).
- *Vrije tijd:* In hun vrije tijd gaan de jongeren uit Bijlmer Centrum relatief vaak naar een buurthuis (18%; 12% Zuidoost). Ze geven van alle jongeren het minst vaak aan dat ze na schooltijd sporten (25%; 30% Zuidoost).
- *Wonen in Zuidoost:* De jongeren uit Bijlmer Centrum geven iets vaker dan gemiddeld aan dat zij in hun buurt een voetbalveldje missen (28%; 25% Zuidoost) en een speelplein (24%; 20% Zuidoost).

Kansen en risico's in Bijlmer Centrum

- *Gezin:* Wat betreft de kansen en risico's binnen het gezinsdomein wijkt Bijlmer Centrum niet of nauwelijks af van het gemiddelde. Als er afwijkingen zijn, dan zijn deze in gunstige zin. Hieruit kan worden afgeleid dat er voor de jongeren uit Bijlmer Centrum geen risico's vanuit het gezinsdomein zijn te verwachten.
- *Individu en vrienden:* De jongeren uit Bijlmer Centrum gaan minder vaak om met vrienden die alcohol en drugs gebruiken.
- *School:* De jongeren uit Bijlmer Centrum hebben minder vaak leerachterstanden en geven minder vaak aan dat zij zich niet verbonden voelen met school.
- *Buurt:* De jongeren uit Bijlmer Centrum geven vaker dan gemiddeld aan dat er veel doorstroming is in hun buurt.

Bijlmer Oost

- *Roken, alcohol en drugs:* De jongeren uit Bijlmer Oost scoren wat alcoholgebruik betreft onder het gemiddelde van Zuidoost (20%; 25% Zuidoost).
- *Seksualiteit* In Bijlmer Oost geven relatief veel meisjes aan dat ze ooit zwanger zijn geweest (4%; 3% Zuidoost).
- *Werk en financiën:* Van alle jongeren in Zuidoost hebben de jongeren uit Bijlmer Oost het minst vaak inkomen, zakgeld of een toelage (71%; 75% Zuidoost).
- *Armoede:* Bijna één op de tien jongeren geeft aan twee werkloze ouders te hebben (9%; 7% Zuidoost).
- *Vrije tijd:* In vergelijking met het gemiddelde gaan de jongeren uit Bijlmer Oost minder vaak naar de film (49%; 52% gemiddelde Zuidoost) en gaan zij vaker naar de bibliotheek (55%; 51% Zuidoost).
- *Wonen in Zuidoost:* Op de vraag 'wat mis je in je buurt' antwoorden relatief veel jongeren uit Bijlmer Oost een pleintje (27%; 25% Zuidoost), een hangplek (26%; 24% Zuidoost) of een buurthuis (17%; 13% Zuidoost).

Kansen en risico's in Bijlmer Oost

- *Gezin:* Wat betreft de kansen en risico's binnen het gezinsdomein wijkt Bijlmer Oost niet of nauwelijks af van het gemiddelde. Als er afwijkingen zijn, dan zijn deze in gunstige zin. Hieruit kan worden afgeleid dat er voor de jongeren uit Bijlmer Oost geen risico's vanuit het gezinsdomein zijn te verwachten.

- *Individu en vrienden:* De jongeren uit Bijlmer Oost geven minder vaak dan gemiddeld aan dat ze omgaan met vrienden die alcohol en drugs gebruiken. Voor de overige factoren binnen dit domein zijn de verschillen tussen Bijlmer Oost en het gemiddelde zeer klein. Wel valt op dat Bijlmer Oost op alle risicofactoren lager scoort dan gemiddeld (minder risico) en op alle beschermende factoren hoger (meer bescherming). Dit kan als gunstig worden geïnterpreteerd.
- *School:* De jongeren uit Bijlmer Oost geven vaker dan gemiddeld aan dat zij zich verbonden voelen met hun school.
- *Buurt:* Vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost voelen de jongeren uit Bijlmer Oost zich goed verbonden met hun buurt. Zij geven minder vaak aan dat hun buurt verpauperd is en dat er veel doorstroming is.

Nellestein

Omdat er in Nellestein relatief weinig jongeren wonen, zijn de resultaten van Nellestein minder betrouwbaar. Bij het lezen van de resultaten dient men dus in het achterhoofd te houden dat het om kleine aantallen gaat. Verder zijn de jongeren in Nellestein iets jonger dan gemiddeld en is het percentage meisjes licht oververtegenwoordigd. Ook hier dient bij de interpretatie van de resultaten rekening mee te worden gehouden.

- *Criminaliteit en veiligheid:* Nellestein valt op door het hoge percentage jongeren dat heeft deelgenomen aan een vechtpartij (24%; 9% Zuidoost) en het relatief hoge percentage jongeren dat zich schuldig heeft gemaakt aan winkeldiefstal (12%; 5% Zuidoost). Opvallend is dat de jongeren uit Nellestein op de andere gedragingen die gerelateerd zijn aan jeugd delinquentie juist zeer gunstig naar voren komen.
- *Roken, alcohol en drugs:* Van alle jongeren in Zuidoost geven de jongeren uit Nellestein het vaakst aan dat ze roken (24%; 9% Zuidoost) en softdrugs gebruiken (12%; 6% Zuidoost). Deze percentages zijn zeker gezien de jongere leeftijd van de respondenten in Nellestein zeer hoog. Wat alcoholgebruik betreft scoren de jongeren uit Nellestein juist onder het gemiddelde van Zuidoost (20%; 25% Zuidoost). Geen van de jongeren uit Nellestein gaf aan veelvuldig te roken, drinken of blowen.
- *Seksualiteit:* De jongeren uit Nellestein geven het vaakst aan dat ze onveilig vrijen niet uitsluiten of al wel eens gedaan hebben (41%; 26% Zuidoost). Verder hebben ze hebben relatief vaak seks met een onvaste partner (12%; 8% Zuidoost).
- *Misbruik en mishandeling:* Nellestein valt op door de hoge percentages jongeren die seksueel misbruikt zijn (12%; 5% Zuidoost) en mishandeld zijn door ouders/verzorgers (12%; 6% Zuidoost).
- *Schoolverzuim:* Verder spijbelen de jongeren uit Nellestein vaker (12%; 7% Zuidoost) en worden ze vaker de klas uitgestuurd (71%; 42% Zuidoost).
- *Werk en financiën:* De jongeren uit Nellestein hebben vaker dan gemiddeld problemen met geld/inkomen (18%; 14% Zuidoost).
- *Armoede:* Geen van de jongeren geeft aan dat allebei hun ouders werkloos zijn (0%; 9% Zuidoost) en weinig jongeren gaven aan dat hun ouders problemen hebben met geld/inkomen (13%; 23% Zuidoost).
- *Mantelzorg:* Van alle jongeren in Zuidoost verlenen de jongeren uit Nellestein het vaakst mantelzorg, zoals het zorgen voor (vrienden van) familieleden (71%; 54% Zuidoost) of het doen van klusjes voor (vrienden van) familieleden (82%; 64% Zuidoost).

- *Vrije tijd:* In hun vrije tijd gaan de jongeren uit Nellestein vaak naar de film (65%; 52% Zuidoost). Verder bezoeken ze vaak een sportkantine (35%; 20% Zuidoost), museum (35%; 19% Zuidoost) en theater (35%; 16% Zuidoost). Als de jongeren uit Nellestein na school of werk naar huis gaan, treffen zij daar vaker dan gemiddeld niemand aan (71%, 75% Zuidoost). Dit is misschien de reden dat relatief veel jongeren uit Nellestein na school of werk rondhangen op het schoolplein (24%, Zuidoost 10%).
- *Wonen in Zuidoost:* De jongeren uit Nellestein geven aan dat zij in hun buurt een skatebaan (38%; 17% Zuidoost) en een jeugdthunk (23%; 11% Zuidoost) missen.

Kansen en risico's in Nellestein

- *Gezin:* Vergeleken met het gemiddelde van Zuidoost groeien de jongeren uit Nellestein vaker op in gezinnen met een geschiedenis van probleemgedrag en gezinnen waarin sprake is van veel conflicten. Gunstig is dat de ouders van de jongeren uit Nellestein relatief afkeurend tegenover alcohol en drugs staan en dat zij antisociaal gedrag vaker afkeuren. Verder bieden de ouders hun kinderen meer mogelijkheden tot positieve betrokkenheid.
- *Individu en vrienden:* De jongeren uit Nellestein komen binnen dit domein zeer ongunstig naar voren. Zij hebben aangegeven dat zij op relatief jonge leeftijd beginnen met het drinken van alcohol en het gebruiken van drugs, dat zij het gebruik er van niet afkeuren en dat zij omgaan met vrienden die deze middelen gebruiken. Tevens geven zij aan dat zij relatief positief tegenover antisociaal gedrag staan en dat zij zich vaker vervreemd van de maatschappij voelen en opstandig zijn. Bij de beschermende factoren valt op dat zij slechter scoren op sociale vaardigheden.
- *School:* Binnen het schooldomein is gebleken dat de jongeren uit Nellestein zich in mindere mate verbonden voelen met hun school en dat zij vinden dat zij onvoldoende beloond worden voor positieve betrokkenheid.
- *Buurt:* De jongeren uit Nellestein geven vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet verbonden voelen met hun buurt en dat er sprake is van een hoge mate van doorstroming. Verder is ongunstig dat deze jongeren vaker dan gemiddeld aangeven dat zij in de buurt weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid geboden krijgen en niet beloond worden voor positieve betrokkenheid. Gunstig is dat de jongeren uit Nellestein minder vaak vinden dat hun buurt verpauperd is en dat er normen heersen die antisociaal gedrag bevorderen.

Nellestein: aanbevelingen CtC

Aanbevolen wordt om in te zetten op de domeinen 'individu en vrienden' en op het buurtdomein.

Individu en vrienden

Van alle jongeren in Zuidoost geven de jongeren uit Nellestein het vaakst aan dat ze softdrugs gebruiken. De jongeren hebben verder aangegeven dat zij al op jonge leeftijd met blowen en het drinken beginnen, dat zij het gebruik ervan niet afkeuren en dat zij vrienden hebben die deze middelen gebruiken.

Aanbevolen wordt om het softdrugsgebruik onder de jongeren terug te dringen (curatief). Dit kan door de jongeren meer bewust te maken van de gevaren ervan en hiernaast de positieve houding ten opzichte van softdrugs aan te pakken (preventief). Een programma dat hier ingezet kan worden is *De gezonde school en genotmiddelen*. Dit programma is een preventieproject dat zich, middels de invoering van een schoolgezondheidsbeleid voor genotmiddelen, richt op het terugdringen van riskant experimenteelgedrag door jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Dit wil zeggen dat leerlingen door het project bereid en in staat zijn de risico's van roken, alcohol, blowen, gokken en XTC in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op hun eigen gezondheid en die van anderen.

Buurt

De jongeren uit Nellestein hangen na school of werk vaak rond op het schoolplein. Hiernaast gaven zij aan dat zij in hun buurt weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid hebben.

Aanbevolen wordt om meer faciliteiten voor jongeren in Nellestein te creëren. Te denken valt aan een skateplek en/of een jeugdthunk. Door de jongeren meer mogelijkheden tot positieve betrokkenheid te bieden, zullen zij zich meer verbonden gaan voelen met hun buurt.

Verder wordt aanbevolen om ook de overige risicofactoren binnen het buurtdomein aan te pakken en de beschermende factoren te versterken. Een geschikt programma hiervoor is *Thuis op straat (TOS)*. Algemeen doel van TOS is het creëren van een grotere leefbaarheid in buurten en wijken door het speel- en leefklimaat in de openbare ruimte te verbeteren. Daarnaast richt TOS zich op reductie van overlast en onveiligheid op straat en versterking van de sociale structuur en de betrokkenheid van buurtbewoners op elkaar en op de buitenruimte. TOS biedt activiteiten aan kinderen en jongeren aan, op pleinen en in straten in een wijk. Subdoelen zijn:

- een duidelijker, gemoedelijker, fatsoenlijker en sportiever klimaat op de pleinen en in de straten;
- meer jongere, spelende kinderen (met name meisjes) op straat en minder overlast en vandalisme;
- eerder en sneller kunnen signaleren van situaties die uit de hand dreigen te lopen;
- een effectief werkend netwerk dat (groepen) kinderen of jongeren die in de knel raken, opvangt;
- een effectieve bestrijding van overlast;
- vergroting van de participatie en samenwerking van organisaties, ouders en wijkbewoners.

Holendrecht/Reigersbos

- *Criminaliteit en veiligheid:* In Holendrecht/Reigersbos geven relatief veel jongeren aan dat ze in de afgelopen 12 maanden iemand in elkaar sloegen (13%; 8% Zuidoost). Ook scoort Holendrecht/Reigersbos hoog op 'iets op straat vernielen' (7%; 4% Zuidoost).
- *Roken, alcohol en drugs:* De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos geven vaker dan gemiddeld aan dat ze in de afgelopen vier weken hebben geblowd (10%; 6% Zuidoost). Ook geven ze iets vaker dan gemiddeld aan dat ze harddrugs (XTC, speed, cocaïne, heroïne) gebruikten (2%; 1% Zuidoost).
- *Seksualiteit:* De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos geven iets vaker dan gemiddeld aan dat ze seks hadden met een onvaste partner (11%; 8% Zuidoost). Zij gebruiken hierbij het minst vaak een condoom (41%; 28% Zuidoost).
- *Werk en financiën:* Van alle jongeren in Zuidoost hebben de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos het vaakst schulden (5%; 3% Zuidoost).
- *Armoede:* Ook hun ouders hebben wat vaker dan gemiddeld schulden (25%; 23% Zuidoost).
- *Vrije tijd:* Na school of werk hangen de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos vaker dan gemiddeld rond op straat (16%; 12% Zuidoost). Zij geven relatief vaak aan dat zij in de buurt een voetbalveld (33%; 25% Zuidoost), een pleintje (27%; Zuidoost 25% Zuidoost) en een hangplek (26%; 24% Zuidoost) missen.

Kansen en risico's in Holendrecht/Reigersbos

- *Gezin:* De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos geven vaker dan gemiddeld aan dat hun ouders antisociaal gedrag gedogen.
- *Individu en vrienden:* De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos hebben aangegeven dat zij relatief positief tegenover antisociaal gedrag staan en dat zij vrienden hebben die dit gedrag vertonen. Bovendien gaan zij vaker dan gemiddeld om met vrienden die alcohol en drugs gebruiken.
- *School:* Binnen het schooldomein is gebleken dat de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos zich in mindere mate verbonden voelen met hun school en dat zij vinden dat zij op school onvoldoende mogelijkheden krijgen tot positieve betrokkenheid.
- *Buurt:* De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos hebben te maken met risico's die gerelateerd zijn aan de buurt waar ze wonen. Zo geven zij vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet verbonden voelen met hun buurt en zijn zij vaker van mening dat hun buurt is verpauperd en dat er veel doorstroming is. Bij de beschermende factoren geven de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos relatief vaak aan dat zij in de buurt weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid geboden krijgen en dat zij hier niet voor worden beloond.

Holendrecht West

Vanwege het geringere aantal jongeren in de buurt en de lagere percentuele respons zijn de resultaten voor Holendrecht West minder betrouwbaar en moeten ze met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Verder zijn de jongeren in Holendrecht West iets jonger dan gemiddeld en is het percentage meisjes licht oververtegenwoordigd. Ook hier dient bij de interpretatie van de resultaten rekening mee te worden gehouden.

- *Jeugd delinquentie:* In Holendrecht West geven relatief veel jongeren aan dat ze in de afgelopen 12 maanden gestolen spullen hebben verkocht (5%; 1% Zuidoost).
- *Roken, alcohol en drugs:* Gunstig is dat de jongeren in Holendrecht West aanzienlijk minder alcohol drinken (9%; 25% Zuidoost) en aangeven niet te roken of drugs te gebruiken.
- *Werk en financiën:* De jongeren in Holendrecht West hebben vaker dan gemiddeld problemen met geld/inkomen (20%; 14% Zuidoost). Er zijn ook minder jongeren in Holendrecht West die inkomen/zakgeld/toelage of een bijbaan hebben.
- *Armoede:* Ook hun ouders hebben vaker dan gemiddeld problemen met geld (33%; 23% Zuidoost).
- *Vrije tijd:* Na school of werk gaan jongeren in Holendrecht West vaker dan gemiddeld naar huis, waar meestal iemand is (85%; 75% Zuidoost). Verder hangen de jongeren uit Holendrecht West vaker dan gemiddeld rond op het schoolplein (21%; 10% Zuidoost).
- *Wonen in Zuidoost:* De jongeren in Holendrecht West zijn minder positief over wonen in Zuidoost. Zij geven relatief vaak aan dat zij in de buurt een voetbalveld (36%; 25% Zuidoost), een pleintje (28%; 25% Zuidoost) en een speelplein (27%; 20% Zuidoost) missen.
- *Gezin:* De jongeren uit Holendrecht West geven vaker dan gemiddeld aan dat hun ouders het gebruik van alcohol en drugs gedogen. Gunstig is dat de hechtingssterkte in het gezin wel bescherming biedt.
- *Individu en vrienden:* Binnen het domein individu en vrienden komt naar voren dat jongeren in Holendrecht West zich vaker vervreemd van de maatschappij voelen en opstandig zijn. Tevens staan zij relatief positief tegenover antisociaal gedrag. Gunstig is dat ze geen positieve houding hebben ten opzichte van alcohol- en drugsgebruik en ze op latere leeftijd beginnen met antisociaal gedrag.
- *School:* Binnen dit domein geven de jongeren aan dat de school relatief weinig mogelijkheden voor positieve betrokkenheid biedt. Wel is het gunstig dat de jongeren minder vaak leerachterstanden hebben.
- *Buurt:* De jongeren uit Holendrecht West hebben te maken met relatief veel risico's die gerelateerd zijn aan de buurt waar ze wonen. Zo geven zij vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet verbonden voelen met hun buurt en zijn zij vaker van mening dat hun buurt is verpauperd en dat er veel doorstroming is. Bij de beschermende factoren geven de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos relatief vaak aan dat zij in de buurt weinig mogelijkheden tot positieve betrokkenheid geboden krijgen en dat zij hier niet voor worden beloond. Wel gunstig is dat de jongeren minder vaak aangeven dat er in hun buurt in harddrugs en wapens gehandeld wordt.

Holendrecht/Reigersbos: aanbevelingen CtC

Aanbevolen wordt om in te zetten op het domein 'individu en vrienden' en op het buurtdomein, met name Holendrecht West scoort slecht binnen het buurtdomein.

Individu en vrienden

De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos scoren hoog op 'iemand in elkaar slaan' en 'iets op straat vernielen'. Zij geven aan dat zij positief tegenover dergelijk gedrag staan en dat zij vrienden hebben die dit gedrag vertonen. Bovendien geven de jongeren uit Holendrecht/Reigersbos vaker dan gemiddeld aan dat zij blowen.

Een programma dat probleemgedrag als geweld en alcohol- en drugsgebruik beoogt te voorkomen is Leefstijl. Leefstijl is gericht op kinderen van 4 tot 12 jaar in het regulier en speciaal basisonderwijs en leerlingen van 12 tot 18 jaar van het voortgezet onderwijs. De doelen van Leefstijl zijn:

- opbouwend sociaal gedrag bij kinderen en jongeren ontwikkelen en stimuleren;
- positieve betrokkenheid stimuleren van kinderen en jongeren thuis, op school, met vrienden en in de gemeenschap;
- een gezonde leefwijze aanmoedigen.

Buurt

De jongeren uit Holendrecht/Reigersbos hangen na school of werk vaak rond op straat en in Holendrecht West op het schoolplein. Aanbevolen wordt om meer faciliteiten voor jongeren in Holendrecht/Reigersbos te creëren, zoals een voetbalveld, een pleintje of een hangplek, speelplein. Door de jongeren meer mogelijkheden tot positieve betrokkenheid te bieden, zullen zij zich meer verbonden gaan voelen met hun buurt.

Aanbevolen wordt om hiernaast de overige risicofactoren binnen het buurtdomein te verkleinen en de beschermende factoren te versterken. Ook hier kan het programma *Thuis op straat* worden ingezet (zie het kader met aanbevelingen voor Nellestein).

Gein

In Gein hebben relatief veel meisjes deelgenomen aan het onderzoek. Hier dient bij de interpretatie van de resultaten rekening mee te worden gehouden.

- *Criminaliteit en veiligheid*: Relatief veel jongeren uit Gein geven aan dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan winkeldiefstal (8%; 5% Zuidoost).
- *Roken, alcohol en drugs*: In Gein geven jongeren het vaakst aan dat ze in de afgelopen vier weken alcohol dronken (37%; 25% Zuidoost). Ook wat softdrugs betreft scoren zij hoger dan gemiddeld (8%; 6% Zuidoost).
- *Seksualiteit*: Jongeren uit Gein geven vaker dan gemiddeld aan dat ze seks hadden met een onvaste partner (11%; 8% Zuidoost).
- *Werk en financiën*: Zij hebben vaker dan gemiddeld inkomen, zakgeld of een toelage (79%; 75% Zuidoost).
- *Vrije tijd*: In hun vrije tijd bezoeken de jongeren uit Gein graag een film (59%; 52% Zuidoost). Verder vallen zij op doordat zij vaker dan gemiddeld een discotheek bezoeken (20%; 15% Zuidoost).

Kansen en risico's in Gein

- *Gezin:* Van alle jongeren in Zuidoost geven de jongeren in Gein het vaakst aan dat er binnen hun gezin problemen met gezinsmanagement zijn. Verder zijn de ouders van de jongeren uit Gein eerder geneigd tot het gedogen van het gebruik van alcohol en drugs dan overige ouders in Zuidoost.
- *Individu en vrienden:* De jongeren uit Gein geven vaker dan gemiddeld aan dat zij positief tegenover het gebruik van alcohol en drugs staan en dat zij omgaan met vrienden die drinken en drugs gebruiken.
- *School:* De jongeren uit Gein voelen zich in mindere mate verbonden voelen met hun school.
- *Buurt:* Gunstig is dat de jongeren uit Gein vaker dan gemiddeld hebben aangegeven dat er weinig doorstroming is in hun buurt. Ongunstig is dat zij vaker dan gemiddeld aangeven dat er wapens en drugs verkrijgbaar zijn in hun buurt.

Gein: aanbevelingen CtC

Aanbevolen wordt om in te zetten op het gezinsdomein en op het domein 'individu en vrienden'.

Gezin

Aanbevolen wordt om de ouders opvoedondersteuning te bieden zodat zij beter in staat zijn om problemen met gezinsmanagement aan te pakken. Dit kan bijvoorbeeld door middel van het programma *Home-Start*. Home-Start richt zich op gezinnen – met ten minste één kind onder de zes jaar – die behoefte hebben aan ondersteuning. De doelstelling van Home-Start is te voorkomen dat alledaagse problemen uitgroeien tot ernstige en langdurige problemen door ouders te stimuleren de kracht te (her)vinden om moeilijke situaties het hoofd te bieden en weer greep te krijgen op het eigen leven.

Deze doelstelling wordt bereikt door:

- het zelfvertrouwen van de ouders te vergroten;
- de sociale relaties van de ouders te versterken;
- gezinnen aan te moedigen om efficiënt gebruik te maken van beschikbare diensten, voorzieningen en regelingen.

Individu en vrienden

Van alle jongeren in Zuidoost geven de jongeren in Gein het vaakst aan dat ze in de afgelopen vier weken alcohol dronken. Ook het softdrugsgebruik ligt in Gein hoger dan gemiddeld. Bovendien geven de jongeren vaker dan gemiddeld aan dat zij vrienden hebben die alcohol en drugs gebruiken en dat hun ouders het gebruik van deze middelen gedogen. Aanbevolen wordt om het gebruik van alcohol en drugs terug te dringen (curatief) door de jongeren meer bewust te maken van de gevaren van alcohol- en drugsgebruik en de positieve houding ten opzichte van alcohol en drugs aan te pakken (preventief). Net als in Nellestein kan hiervoor het programma *De gezonde school en genotmiddelen* worden ingezet.

Driemond

Omdat er in Driemond relatief weinig jongeren wonen, zijn de resultaten van Driemond minder betrouwbaar. Verder zijn de jongeren in Driemond iets jonger dan gemiddeld en is het percentage meisjes licht oververtegenwoordigd. Hier dient bij de interpretatie van de resultaten rekening mee te worden gehouden.

- *Criminaliteit en veiligheid*: Driemond scoort op alle gedragingen die gerelateerd zijn aan geweld en jeugddelinquentie zeer gunstig.
- *Roken, alcohol en drugs*: Ook op roken, alcohol en drugs wordt zeer gunstig gescoord.
- *Schooluitval*: Ditzelfde geldt voor schoolverzuim.
- *Seksualiteit*: idem.
- *Werk en financiën*: De jongeren uit Driemond hebben het vaakst een (bij)baan (37%; 26% Zuidoost) en geven dan ook vaker dan gemiddeld aan dat ze inkomen, zakgeld of een toelage hebben (79%; 75% Zuidoost). Geen van de jongeren uit Driemond gaf aan problemen te hebben met geld/inkomen (0%; 14% Zuidoost).
- *Armoede*: In Driemond komt werkloosheid onder beide ouders niet voor (0%; 7% Zuidoost). Ouders van jongeren Driemond hebben het minst vaak problemen met geld/inkomen (9%; 23% Zuidoost).
- *Vrije tijd*: De jongeren uit Driemond gaan in hun vrije tijd vaak naar de bioscoop (58%; 52% Zuidoost). Verder zijn zij relatief vaak te vinden in een sportkantine (58%; 20% Zuidoost), in een café (16%; 9% Zuidoost) of op een festival (16%; 9% Zuidoost). Als de jongeren uit Driemond na school of werk naar huis gaan, treffen zij daar vaak iemand aan (89%; 75% Zuidoost). Een zeer hoog percentage jongeren uit Driemond geeft aan dat ze na school of werk sport (56%; 30% Zuidoost).
- *Wonen in Zuidoost*: De jongeren uit Driemond geven aan dat zij een skatebaan (29%; 17% Zuidoost) en een jeugdhonk (24%; 11% Zuidoost) missen.

Kansen en risico's in Driemond

Driemond scoort op (bijna) alle risico's en kansen gunstig tot zeer gunstig.

9.2 Wat beweegt de jong volwassenen in Zuidoost?

51% van de jong volwassenen heeft bij opleidingsniveau aangegeven dat zij HBO of universiteit volgt of heeft gevolgd. Dit betekent dat hoger opgeleiden in het respondentenbestand oververtegenwoordigd zijn. Hier dient bij de interpretatie van de resultaten rekening mee te worden gehouden.

- *Kinderen*: 7% van de respondenten heeft kinderen. Van hen is iets meer dan een derde alleenstaande ouder. Bijna een derde van de ouders die gebruik maken van kinderopvang ondervond problemen bij het vinden van geschikte opvang (31%).
- *Woonruimte*: 29% van de respondenten beschikt over eigen woonruimte. Van hen is 86% tevreden met deze woning. Van de respondenten die niet over eigen woonruimte beschikt is 41% hier wel naar op zoek. De helft van hen is korter dan één jaar op zoek (50%), de andere helft zoekt al langer dan één jaar (50%). De respondenten vinden dat er momenteel te veel dure koopwoningen worden gebouwd en dat er hierdoor te weinig betaalbare woningen voor jongeren zijn.

- *Vrije tijd*: Bijna tweederde van de jong volwassenen is in de afgelopen 2 maanden naar de film geweest (61%). Verder geeft bijna de helft van de respondenten aan dat zij bij iemand thuis een feestje bezocht hebben (46%). Dit percentage ligt hoger dan het percentage respondenten dat aangeeft dat zij een café hebben bezocht (35%). Dit kan komen doordat er volgens de respondenten erg weinig cafés zijn in Zuidoost.
- *Werk*: 67% van de respondenten heeft een baan of een deeltijdbaan.
- *Mantelzorg*: 41% geeft aan dat zij wel eens voor familieleden of vrienden van familieleden zorgen. 57% van de respondenten geeft aan dat zij wel eens klusjes doen voor familieleden of vrienden van familieleden.
- *Financiën*: 92% van de respondenten heeft inkomen (of een toelage of zakgeld). 66% geeft aan dat dit inkomen voldoende is. Bijna één derde van de respondenten heeft schulden.
- *Roken, alcohol en drugs*: 20% van de respondenten rookt, 62% drinkt wel eens alcohol en 14% heeft in de afgelopen vier weken softdrugs gebruikt. Verder gaf 3% van de respondenten aan dat zij in de afgelopen vier weken harddrugs (XTC, speed, cocaïne of heroïne) gebruikten.
- *Misbruik en mishandeling*: 12% van de respondenten geeft aan dat zij wel eens mishandeld zijn. 8% geeft aan dat zij ooit seksueel zijn misbruikt.
- *Seksualiteit*: 55% van de respondenten geeft aan dat zij nog nooit onveilig hebben gevreeën en ook uitsluiten dit ooit te doen, 14% sluit niet uit dit ooit te doen en 31% geeft aan dat zij dit wel eens hebben gedaan.
- *Wonen in Zuidoost*: 13% van de jongvolwassenen geeft aan dat er onvoldoende uitgaansmogelijkheden voor jong volwassenen in Zuidoost zijn. Het gaat met name om het ontbreken van (eet)cafés, restaurantjes en terrasjes. Ook geven de respondenten aan dat zij het ontbreken van een coffeeshop in Zuidoost als gemis zien. Hierdoor zijn de jongvolwassenen gedwongen om voor vertier naar het Centrum te gaan. Omdat er 's nachts alleen een nachtbus tussen Zuidoost en het Centrum rijdt, is dit voor de respondenten erg onhandig.
- *Veiligheid en leefbaarheid*: Respondenten geven aan dat zij zich –met name s' avonds- niet veilig voelen in Zuidoost. Er is nog altijd veel overlast van drugs en hangjongeren. Verder geven de respondenten aan dat er in Zuidoost altijd troep op straat ligt en dat grof vuil te vroeg buiten wordt gezet. Het is er vies, niet alleen op straat, maar ook in de portieken en in de bergingen.

De jong volwassenen geven de volgende aanbevelingen:

- Plaats hekken om de bestaande voetbalveldjes, zodat deze hondenpoepvrij blijven.
- Open één of meerdere coffeeshops om de overlast van dealers en gebruikers op straat tegen te gaan.
- Vergroot de leefbaarheid door meer vuilnisbakken te plaatsen en vaker schoon te maken, niet alleen op straat, maar ook in de portieken en de bergingen.
- Creëer meer uitgaansgelegenheden voor jong volwassenen. Het ontbreekt vooral aan (eet)cafés, restaurantjes en terrasjes.
- Zorg dat er, met name op uitgaansavonden, ook 's nachts een metro van en naar het Centrum rijdt.
- Creëer meer (betaalbare) woningen voor jongeren.

9.3 Overgang basisonderwijs/voortgezet onderwijs

Het merendeel van de leerlingen uit groep 8 die de overstap naar het voortgezet onderwijs nog moeten maken, kijkt hier naar uit. Ze zijn toe aan een nieuwe omgeving, nieuwe mensen en nieuwe leerstof, alhoewel het onbekende de overgang voor sommige ook wel spannend maakt.

Bijna driekwart van de leerlingen heeft hulp gekregen om zich voor te bereiden op de middelbare school.

De 12-17 jarigen en jongvolwassenen hebben de overstap van het primair naar het voortgezet onderwijs al gemaakt. Bij beide respondentgroepen heeft ongeveer 10% problemen ervaren bij deze overgang. Vooral de jongvolwassenen denken dat speciale hulp of training hierbij had kunnen helpen (70% t.o.v. 50% van de 12-17 jarigen).

Ruim drie kwart van de 12-17 jarigen en jongvolwassenen is van mening dat ze het onderwijs hebben gehad dat ze wilden.

9.4 Visie van sleutelfiguren

De sleutelfiguren geven de volgende aanbevelingen:

Visie op het jeugdbeleid

- Benadruk niet alleen de problemen van de jongeren, maar ook de kwaliteiten. Volg hierin een tweesporenbeleid: Zet door middel van regulier aanbod in op jongeren die competenties hebben en door middel van preventief aanbod op jongeren die risicogedrag vertonen;

Informatievoorziening naar jongeren

- Verbeter de informatievoorziening naar de jongeren, bijvoorbeeld door zorgcoördinatoren op scholen een preventieve functie te geven.

Jongerenwerk

- Zorg voor betere begeleiding en supervisie van de jongerenwerkers, zodat zij zich professioneler gaan opstellen.
- Creëer meer voorzieningen voor jongeren in Zuidoost, zodat er voor alle leeftijden iets te doen is.
- Stem de programmering binnen het jongerenwerk beter af, zodat niet op meerdere locaties tegelijkertijd min of meer dezelfde activiteiten worden aangeboden.

Houding van de ambtenaren

- Zorg dat ambtenaren contact hebben met de uitvoerders, zodat de afstand ambtenaren/samenleving kleiner wordt.
- Betrek de jongeren bij het maken van het beleid. Benut hierbij JARZO beter, vooral op onderwerpen waar jongeren belang bij hebben. Probeer een meer representatieve samenstelling van JARZO te krijgen.

Regierol stadsdeel

- Vergroot de regierol van het stadsdeel, zodat instanties beter gaan samenwerken en er meer continuïteit komt in het aanbod. Denk hierbij meer op de lange termijn.
- Verbeter de interne organisatie stadsdeel, zodat minder langs elkaar heen gewerkt wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording CtC

Vulden de jongeren de enquête alleen in?

Veruit de meeste jongeren gaven aan dat zij de enquête alleen invulden (92%). Verder gaf 6% aan dat ze de enquête samen met ouders invulden. 2% gaf aan dat ze de enquête samen met een vriend(in) of broer/zus invulden.

Betrouwbaarheidsanalyse

Uit betrouwbaarheidsanalyses is gebleken dat de wenselijke betrouwbaarheid van 95% werd behaald in de buurten Bijlmer Centrum, Bijlmer Oost, Holendrecht/Reigersbos en Gein. In deze buurten deden dus voldoende jongeren mee aan het onderzoek.

In de buurten Nellestein en Driemond werd het betrouwbaarheidsniveau van 95% niet behaald. Omdat dit niet komt door een tegenvallende respons⁴¹, maar doordat er in Nellestein en Driemond relatief weinig jongeren wonen, is besloten om de resultaten van deze buurten toch weer te geven in dit rapport. Voor Holendrecht West geldt ook dat de resultaten met minder betrouwbaar zijn. Dit heeft te maken met de lage respons.

Wegingsfactoren

Bekeken is of de variabelen geslacht en leeftijd representatief verdeeld waren onder de respondenten ten opzichte van de verdeling van de populatie in Zuidoost. Hieruit bleek het volgende:

- In Bijlmer Centrum, Bijlmer Oost, Holendrecht/Reigersbos, Driemond en Holendrecht West namen relatief te weinig jongens deel aan het onderzoek.
- In alle buurten met uitzondering van Nellestein werden afwijkende verdelingen gevonden voor de variabele leeftijd.

Door middel van wegingen is voor deze afwijkingen gecorrigeerd. Hierdoor is een respons ontstaan die representatief is voor de in de Zuidoost woonachtige jongeren van 12 tot en met 17 jaar.

In onderstaande tabellen worden de verdelingen van de variabelen leeftijd en geslacht weergegeven. Het betreft ongewogen gegevens. Voor de ongewogen gegevens van Holendrecht West wordt verwezen naar bijlage 4.

Noot 41 De percentuele respons is in Nellestein en Driemond zelfs hoger dan gemiddeld (respectievelijk 22% en 21%, tegenover 19% gemiddeld in Zuidoost).

Tabel B1.1 Verdeling naar leeftijd voor weging (percentages)

	leeftijd						totaal
	12	13	14	15	16	17	
Baseline	16	16	17	17	17	17	100
Gemiddelde Zuidoost	26	19	17	14	13	11	100
Bijlmer Centrum	27	19	17	14	14	9	100
Bijlmer Oost	26	19	18	14	11	11	100
Nellestein	24	29	18	0	29	0	100
Holendrecht/Reigersbos	25	18	16	17	12	12	100
Gein	22	18	15	11	17	16	100
Driemond	29	13	13	25	21	0	100
stadsdeel (populatie)	16	16	16	17	17	18	100

Tabel B1.2 Verdeling naar geslacht voor weging (percentages)

	geslacht		totaal
	jongen	meisje	
Baseline	51	49	100
Gemiddelde Zuidoost	44	56	100
Bijlmer Centrum	44	56	100
Bijlmer Oost	45	55	100
Nellestein	47	53	100
Holendrecht/Reigersbos	40	60	100
Gein	46	54	100
Driemond	42	58	100
stadsdeel (populatie)	52	48	100

Bijlage 2 Geselecteerde basisscholen

In Zuidoost bevinden zich 29 basisscholen. Hiervan zijn 13 basisscholen geselecteerd, waarbij rekening werd gehouden met spreiding over de verschillende buurten en onderwijsrichtingen (islamitisch, openbaar, protestants christelijk etc.). Deze scholen ontvingen van het stadsdeel een brief waarin het onderzoek werd uitgelegd en de bijdrage die hierbij van de school werd verwacht. Vervolgens zijn de scholen telefonisch benaderd om te vragen of ze mee wilden en konden werken.

De vragenlijst is uiteindelijk onder 197 groep 8 leerlingen afgenomen van de volgende basisscholen:

- Shri-Laksmi (Hindoeïstisch)
- As-Soeffah (Islamitisch)
- Santenkraam (Levensbeschouwelijk)
- Crescendo (Evangelisch)
- Het Gein (Algemeen Bijzonder)
- Jan Woudsmaschool (Protestants Christelijk)
- Cornelis Jetses (Openbaar)

Bijlage 3 Geïnterviewde personen/organisaties

Tabel B3.1 Geïnterviewde personen/organisaties

	Naam	organisatie	Functie
1	Angelo Bromet	No Limit	jongerenwerker
2	Otmar Watson	Swazoom	jongerenwerker
3	Stephany Biezen	Youth Connection	Directeur/begeleider Jongerenredactieraad
4	Vanessa Brooks	Streetcornerwork	Veldwerker
5	Guno Nimmermeer	Stadsdeel Zuidoost	Beleidsmedewerker Vastgoed, voorheen jongerenwerker Zuidoost
6	Ruth Abma	Stadsdeel Zuidoost	Beleidsmedewerker Jeugd
7	Ilona Seure	Stadsdeel Zuidoost	Projectleider Jeugd en Veiligheid
8	Manuela Balsemhof	Stadsdeel Zuidoost	Projectmedewerker jeugdparticipatie
9	Mw. Vayhista	JARZO (Jongerenadviesraad Zuidoost)	Voorzitter

Bijlage 4 Achtergrondkenmerken jongeren CtC

In tabel B4.1 staan de achtergrondkenmerken van de totale groep CtC-respondenten en in tabel B4.2 staan de achtergrondkenmerken van de jongeren uit Holendrecht West.

Tabel B4.1 Achtergrondkenmerken jongeren CtC-onderzoek na weging* (percentages)

		Baseline	Zuidoost	Bijmer Centrum	Bijmer Oost	Nellestein	Holendrecht/Reigersbos	Gein	Driemond
Achtergrondkenmerk	Variabele								
Leeftijd									
	12 jaar	15	16	16	16	24	15	12	20
	13 jaar	17	16	16	17	29	16	15	19
	14 jaar	18	17	16	18	18	16	16	26
	15 jaar	17	17	17	17	0	18	17	20
	16 jaar	16	17	17	16	29	17	19	16
	17 jaar	17	17	17	17	0	18	20	0
Geslacht									
	Jongen	49	50	50	52	47	51	43	46
	Meisje	51	50	50	48	53	49	57	54
Opleidingsniveau**									
	Basisschool	-	11	11	12	24	10	8	17
	Brugklas	-	16	17	18	12	14	10	36
	Vmbo	-	34	40	32	29	32	31	25
	Havo	-	13	11	13	6	13	20	6
	Vwo	-	14	7	13	24	17	20	16
	Overig	-	13	15	12	6	14	11	0
Etniciteit***									
	Nederlands	79	20	5	13	36	26	40	75
	Surinaams	2	45	47	50	29	44	38	19
	Antilliaans/Arubaans	1	8	10	8	7	6	7	3
	Ghana	0	21	30	25	14	18	7	0
	Marokkaans	2	2	2	3	0	3	1	0
	Turkije	2	2	3	1	0	2	0	0
	Overig	14	2	3	1	14	1	7	3
Taalachtergrond									
	Nederlands	80	75	68	73	82	78	87	91
	Buitenlands	20	25	32	27	18	22	13	9
Gezinssituatie									
	Tweeoudergezin (beide natuurlijke ouders)	82	48	36	53	31	43	64	88
	Eenoudergezin	13	39	46	37	50	41	30	12
	Tweeoudergezin (met één natuurlijke ouder)	6	11	14	9	19	13	5	0
	Pleegoudergezin	0	2	3	1	0	3	2	0

* Door afrondingsverschillen sommeren niet alle percentages tot 100.

** Voor de variabele 'opleidingsniveau' is geen vergelijking met de baseline mogelijk. Onder de categorie 'overig' vallen speciaal onderwijs, Mbo en Hbo/Universiteit.

*** Er wordt zowel naar het geboorteland van de jongere zelf gekeken, als het geboorteland van de ouders.

Tabel B4.2 Achtergrondkenmerken Holendrecht West CtC-onderzoek* (percentages)

		Baseline	Zuidoost	Holendrecht West, ongewogen	Holendrecht West, gewogen
Achtergrondkenmerk	Variabele				
Leeftijd					
	12 jaar	15	16	25	21
	13 jaar	17	16	23	20
	14 jaar	18	17	20	19
	15 jaar	17	17	18	12
	16 jaar	16	17	8	15
	17 jaar	17	17	8	14
Geslacht					
	Jongen	49	50	38	46
	Meisje	51	50	63	54
Opleidingsniveau**					
	Basisschool	-	11		18
	Brugklas	-	16		17
	Vmbo	-	34		27
	Havo	-	13		9
	Vwo	-	14		11
	Overig	-	13		18
Etniciteit***					
	Nederlands	79	20		13
	Surinaams	2	45		55
	Antilliaans/Arubaans	1	8		0
	Ghana	0	21		23
	Marokkaans	2	2		7
	Turkije	2	2		0
	Overig	14	2		2
Taalachtergrond					
	Nederlands	80	75		61
	Buitenlands	20	25		39
Gezinssituatie					
	Tweeoudergezin (beide natuurlijke ouders)	82	48		52
	Eenoudergezin	13	39		35
	Tweeoudergezin (met één natuurlijke ouder)	6	11		9
	Pleegoudergezin	0	2		5

* Door afrondingsverschillen sommeren niet alle percentages tot 100.

** Voor de variabele 'opleidingsniveau' is geen vergelijking met de baseline mogelijk. Onder de categorie 'overig' vallen speciaal onderwijs, Mbo en Hbo/Universiteit.

*** Er wordt zowel naar het geboorteland van de jongere zelf gekeken, als het geboorteland van de ouders.

Bijlage 5 Achtergrondkenmerken jong volwassenen

In onderstaande tabel staan de achtergrondkenmerken van de respondenten van de enquête voor de jong volwassenen vermeld.

Tabel B5.1 Achtergrondkenmerken jong volwassenen* (percentages)

		%
Achtergrondkenmerk	Variabele	
Leeftijd		
	18 jaar	11
	19 jaar	7
	20 jaar	10
	21 jaar	12
	22 jaar	8
	23 jaar	7
	24 jaar	10
	25 jaar	13
	26 jaar	11
	27 jaar	11
Geslacht		
	Man	42
	Vrouw	58
Etniciteit**		
	Nederlands	41
	Surinaams	24
	Antilliaans/Arubaans	5
	Ghana	5
	Marokkaans	2
	Turkije	1
	Overig	21
In welke buurt woon je?		
	Amstel/Bullewijk of Driemond	3
	Bijlmer Centrum (D, F, H)	12
	Venserpolder	11
	Bijlmer Oost (E,G,K)	31
	Nellestein	4
	Holendrecht/Reigersbos	17
	Gein	18
	onbekend	4
Wat is de hoogste opleiding die je hebt gevolgd of nog volgt?		
	Basisonderwijs	1
	Praktijkonderwijs	7
	HAVO	4
	VWO (Atheneum, Gymnasium, lyceum)	5
	MBO (ROC, AOC)	30
	Speciaal Onderwijs (Praktijk, OPDC, ZMOK, ed)	2
	HBO/universiteit	51
	Anders	1

* Door afrondingsverschillen sommeren niet alle percentages tot 100.

** Er wordt zowel naar het geboorteland van de jong volwassene zelf gekeken, als het geboorteland van de ouders.